

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์
รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ฮำมาดี เหมและ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

พ.ศ. 2567

Effects of Learning Management by Using Problem-Based Learning
on Analytical Thinking Skills in Al-Hadith Subject for
Intermediate Islamic Stage Students, Year 2

HAMMADEE HEMLAE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Master of Education
Program in Teaching Islamic Education
Graduate School
Yala Rajabhat University

2024

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาไทย)

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะ
การคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้น
อิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาอังกฤษ)

Effects of Learning Management by Using
Problem-Based Learning on Analytical Thinking
Skills in Al-Hadith Subject for Intermediate
Islamic Stage Students, Year 2

ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ฮามาดิ เหมและ

หลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

การสอนอิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอแม สุหลง)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาكيم เฮ็งปียา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอแม สุหลง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมมัดสุไหมเ ฮงยามา)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อนุมัติให้นับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมมัดตอลาล แกมะ)

คณบดีคณะครุศาสตร์

วันที่... ๒๑ ...เดือน... สิงหาคม... พ.ศ. ๒๕๖๕

“ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา”

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2
ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ	ฮามาดิ เหมและ
ชื่อปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การสอนอิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอแม สุลหลง	อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2/1 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 45 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Random Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ (Pair Simple t-Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.71

Abstract

Independent Study Title	Effects of Learning Management by Using Problem-Based Learning on Analytical Thinking Skills in Al-Hadith Subject for Intermediate Islamic Stage Students, Year 2
Researcher	Hummadee Hemlae
Degree Sought	Master of Education
Major	Teaching Islamic Education
Academic Year	2023
Independent Study Advisor	Assistant Professor Dr. Abdulramae Sulong Chairperson

The purpose of this independent study were 1) to compare the learning achievements between before and after using problem-based learning on al-Hadith subject 2) to compare the analytical thinking between before and after using problem-based learning on al-Hadith subject and 3) to study the student's satisfaction towards learning management by using problem-based learning on al-Hadith subject. There were 45 of intermediate islamic studies stage students, year 2, selected by a sample random sampling technique. The independent study tools consisted of 1) the achievement test 2) analytical thinking skills form and 3) the questionnaire of the students' satisfaction with the problem-based learning. Statistics used in analyzed by mean, standard deviation and pair simple t-Test.

The results were shown that 1) the students' learning achievement by using problem-based learning technique after learning was higher than before learning at statistical significance at the 0.05 2) the students' analytical thinking after learning was higher than before learning at statistical significance at the 0.01 level and 3) the students' satisfaction towards learning management using problem-based learning on analytical thinking skill in al-Hadith subject was at high level equal to 4.71

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอแม สุหลง อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่สละเวลาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะข้อบกพร่องของการศึกษาอย่างถี่มาตลอด ขอขอบคุณผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาгим เอ็งปียา ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมมัดสุโหมี เองยามา กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ ดร.อิสมาแอ สนิ กรรมการ สอบการค้นคว้าอิสระที่กรุณาแสดงความคิดเห็น เสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซัมซู สาอู และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพธนา เกื้อกุล ที่สละเวลาในการเป็นผู้ทรงวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการ ทำการค้นคว้าอิสระ ให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง จนทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า อิสระมีความสมบูรณ์และถูกต้อง

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ คุณครูทุกท่าน โดยเฉพาะคุณครูพี่เลี้ยง ที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการทำการค้นคว้าอิสระอย่างดียิ่ง รวมถึงบุคลากรและ นักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์อิสลามศึกษาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณความสำเร็จที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ มอบให้ ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ช่วยประสานงาน และสร้างแรงบันดาลใจในการทำการค้นคว้าอิสระให้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

ฮำมาดี เหมและ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ.....	4
ความสำคัญของการค้นคว้าอิสระ.....	4
ขอบเขตของการค้นคว้าอิสระ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. หลักสูตรอิสลามศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามุนี พ.ศ. 2560.....	7
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL).....	12
3. รายวิชาอัลหะดีษ.....	26
4. แผนการจัดการเรียนรู้.....	29
5. ทักษะการคิดวิเคราะห์.....	30
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเงิน.....	33
7. หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
1. งานวิจัยในประเทศ.....	37
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	43
กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ.....	46
สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ.....	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	
รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)	56
ผลการทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	
รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)	58
ผลการทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2	
ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL).....	60
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผล	62
อภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ	83
ภาคผนวก ข ค่า IOC ที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	87
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ	93
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าอิสระ	101
ภาคผนวก ฉ รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ	104
ภาคผนวก ช รายชื่อหน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระ.....	106
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ	108
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ	110

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รายละเอียดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้อิสลามศึกษาของวิชาพื้นฐาน..... 10
2	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ 49
3	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ..... 56
4	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ..... 57
5	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ..... 57
6	ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ..... 58
7	ผลการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ..... 58
8	ผลการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ..... 59
9	เปรียบเทียบผลการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังใช้แผนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ..... 59
10	ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบผลทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดการ เรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL 60
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ..... 60

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ.....	46

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก โดยมีพื้นฐานความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ปฏิบัติตนตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และมีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางอิสลาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 4) จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นสถานที่สำหรับมอบองค์ความรู้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังนั้นการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษจึงเป็นหนึ่งในรายวิชาที่สำคัญสำหรับผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้เพื่อเข้าถึงแก่นแท้ของคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งการรักษาคุณธรรมและศีลธรรมให้คงอยู่ในตัวของผู้เรียนต้องเริ่มต้นด้วยการปลูกฝังศรัทธาให้มั่นคงพร้อมทั้งพัฒนาด้านสติปัญญาและร่างกายให้ครบถ้วน (อาซีซัน เกป็น, 2556) โดยรายวิชาอัลหะดีษมีเนื้อหาสาระที่กล่าวถึงถ้อยคำ การกระทำ การยอมรับ และชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตหรือนำมาใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อใช้ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่มนุษย์ต้องใช้คุณธรรมและศีลธรรมในการดำรงชีวิตเพื่ออยู่ในกรอบของศาสนา (วิภา อุตมฉันท, 2544)

อย่างไรก็ตาม ด้วยธรรมชาติของรายวิชาอัลหะดีษเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับทำให้ผู้สอนเน้นการจดจำเนื้อหา การแปลภาษา และการบรรยาย เนื่องด้วยครูผู้สอนในรายวิชาอิสลามศึกษาขาดการฝึกฝนให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนรู้และออกแบบการสอนที่เหมาะสม (ยุทธนา เกื้อกุล, 2564) อีกทั้งครูผู้สอนยังขาดทักษะในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มความเข้าใจแก่ผู้เรียนในรายวิชาอิสลามศึกษา (อิรฟาน หะยีมะ, 2560) สามารถกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมไม่สามารถพัฒนาทักษะที่สำคัญของผู้เรียนได้ ซึ่งการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สามารถปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวคิดด้านพุทธิพิสัยของบลูม (ทิตนา แชมมณี, 2557) ซึ่งจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (ชนกันต์ วงษ์สันต์, 2565)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (Islamic National Education Test) ประจำปีพุทธศักราช 2565 โดยข้อสอบที่ใช้ในการทดสอบไม่เพียงเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์เท่านั้น แต่เป็นข้อสอบที่มีตัวชี้วัดในด้านความเข้าใจ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้ ซึ่งผลการทดสอบของโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลาในสาระการเรียนรู้อัลหะดีษชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 40.84 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานและไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กรรมการสภาบริหารโรงเรียนได้กำหนด เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดว่าการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีข้อบกพร่องและจำเป็นต้องได้รับการแก้ปัญหา โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีสมาธิในการจดจ่อกับสิ่ง ๆ หนึ่งน้อย หากเป็นสิ่งที่ผู้เรียนไม่สนใจหรือเป็นสิ่งที่ไม่มีความน่าสนใจ สังเกตได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่เสมือนตั้งใจเรียน แต่หลังจากที่ถามคำถามท้ายคาบพบว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีความเข้าใจในบทเรียน แม้ว่าคะแนนสอบปลายภาคของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่คะแนนที่ผู้เรียนได้นั้นไม่ใช่ความรู้ภายในห้องเรียน (อดันนีย์ อาลีกาแห, 2552) จึงเป็นหนึ่งในความท้าทายของผู้สอนโดยเฉพาะรายวิชาอัลหะดีษที่มีเนื้อหาเป็นภาษาอาหรับ และผู้สอนส่วนใหญ่มีวิธีการสอนที่เน้นการบรรยาย เน้นการแปลความหมาย สอนวิธีการอ่าน และให้ทำแบบฝึกหัด โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ค่อยมีความสนใจและกระตือรือร้นในคาบเรียน ผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะกับธรรมชาติของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 หน้าที่ของผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำและผู้ช่วยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะชีวิต ความคิดและด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสิ่งเหล่านี้ต้องเกิดจากการฝึกฝน ดังนั้นผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองเรียนรู้ด้วยตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) และการเรียนรู้ที่แท้จริงคือการเรียนรู้ทักษะที่ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งห้องเรียนในปัจจุบันยังไม่ใช่การเรียนรู้ที่แท้จริงยังคงเป็นการจัดการเรียนรู้แบบสมมติ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตของผู้เรียนที่เน้นพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหา คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเผชิญสถานการณ์หรือเผชิญปัญหา ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาในการกระตุ้นแรงจูงใจของนักเรียนในการศึกษาค้นคว้า หากความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ แหล่งวิชาการที่หลากหลายเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา (ขวลิต ชุกกำแพง, 2551) โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้เป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและวิธีการแก้ปัญหา โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้และสร้างความรู้ใหม่จากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้เสมือนการเรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้

ตามศาสตร์ในสาขาที่ศึกษาด้วย ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ PBL ต้องอาศัยความเข้าใจปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา โดยใช้ปัญหาในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ได้คำตอบของปัญหานั้น ๆ และนำผู้เรียนไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือโจทย์ที่ตนเองได้ค้นคว้า ดังนั้นการเขียนโจทย์ปัญหาจึงกลายเป็นหัวใจสำคัญหรือองค์ประกอบหลักในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (ฐิติพร ปานมา, 2554) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปในทางที่ดีขึ้นให้เห็นว่าการจัดการรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ (มัธยมยศ ด่านแก้ว, 2557) ในการศึกษาต่าง ๆ ยังพบว่าการทดลองใช้รูปแบบ PBL ส่วนใหญ่เป็นการทดลองในรายวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ แต่ยังไม่มีการทดลองในรายวิชาของอิสลามศึกษา

ด้วยแนวคิดดังกล่าวผู้ค้นคว้าอิสระจึงมีความสนใจในการนำนวัตกรรม PBL จัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ เพื่อเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ยังไม่สามารถตอบโจทย์การศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะมากกว่าความรู้และความเข้าใจโดยเฉพาะในรายวิชาอัลหะดีษที่ผู้สอนส่วนใหญ่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำตัวบทหะดีษและชีวประวัติของผู้รายงานหะดีษ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนขาดองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการยึดเหนี่ยวจิตใจที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม (ซุลกออรรนัยน์ เบ็ญญา, 2558) ซึ่งการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ตามความเชื่อของชาวไทยมุสลิมและการอบรมบ่มเพาะให้ลูกหลานเป็นมุสลิมที่ดีถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญของชีวิตศาสนาอิสลามจึงเป็นทั้งศาสนาและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (อมรวิรัช นาคกรทรพ, 2550) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วย PBL จึงเป็นการใช้ปัญหาทำให้เกิดปัญหา พัฒนาวิธีคิดแก่ผู้เรียนเป็นหนึ่งในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติเนื้อหาของรายวิชาอัลหะดีษที่เน้นตัวบทหะดีษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการวิเคราะห์ของนักเรียน ให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจคำศัพท์ (M1-Memahami Kalimah) 2) การกำหนดปัญหา (M2-Memahami Masaalah) 3) การวางแผนค้นคว้า (M3-Mengumpul Informasi) 4) การร่วมกันแก้ปัญหา (M4-Menangani Masalah) และ 5) การสรุปและรายงานผล (M5-Mengevaluasi Natijah) โดยครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนกล้าเสนอและออกความคิดเห็น และจะค่อย ๆ ลดบทบาทลงเมื่อเห็นว่านักเรียนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ความสำคัญของการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน
2. เป็นแนวทางให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอิสลามอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียนต่อไป

ขอบเขตของการค้นคว้าอิสระ

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียนห้องละ 45 คน เป็นนักเรียนชาย 225 คน และนักเรียนหญิง 315 คน รวมทั้งสิ้น 540 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2/1 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 45 คน เป็นห้องเรียนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Random Selection) โดยการจับฉลากเลือกห้องเรียนที่ใช้ในการทดลองด้วยการเขียนชื่อห้องในกระดาษ จำนวน 12 ใบ จากห้องเรียนที่มีทั้งหมด 12 ห้อง และนำห้องเรียนที่ได้จากการสุ่มทดลองจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐาน (PBL)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ค้นคว้าอิสระได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง โดยในแต่ละแผนผู้ค้นคว้าอิสระกำหนดเนื้อหาซึ่งรายละเอียดของแผนดังต่อไปนี้

แผนที่ 1 ผู้ลี้ภัย (أَتَدْرُونَ مَا الْمُنْفِسُ)

แผนที่ 2 ศรัทธาที่สมบูรณ์ (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ)

แผนที่ 3 บทลงโทษของผู้ลักขโมย (لَعْنُ اللَّهِ السَّارِقِ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ)

แผนที่ 4 การอิจฉาริษยา (إِيَّاهُ وَالْحَسَدَ)

แผนที่ 5 การนินทาว่าร้าย (رُكُوكُ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

- 1) ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐาน PBL
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL
  - ทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL
  - ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางต่อแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL

นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายอัลหะดีษโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบปัญหา ตามองค์ประกอบทั้ง 12 ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย 5 แผนการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง

รายวิชาอัลหะดีษ หมายถึง รายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนธรรมวิद्या มูลนิธิ ปีการศึกษา 2565 ภาคการเรียนที่ 2 โดยมีหะดีษที่เกี่ยวข้อง 5 เรื่อง ได้แก่ 1) ผู้ลี้ภัย 2) ศรัทธาที่สมบูรณ์ 3) บทลงโทษของผู้ลักขโมย 4) การอิจฉาริษยา และ 5) การนินทาว่าร้าย

ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง หมายถึง นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 (มุตะวัซซีฎะฮฺ) ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้รายละเอียดในสาระต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน และทักษะในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความคิด และความเป็นมุสลิมที่ดี

การจัดการเรียนรู้ด้วยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL หมายถึง วิธีการเรียนรู้บนหลักการของการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมให้ผสมผสานกับข้อมูลใหม่ แล้วประมวลเป็นกับความรู้ใหม่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา โดยฝึกวิธีการคิดเพื่อแก้ปัญหาและค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจทั้งชั้นพื้นฐานและขั้นสูง เป็นวิธีการจัดหลักสูตรให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยอาศัยปัญหาจริงในการปฏิบัติการของวิชาชีพนั้นเป็นตัวแกน หลักสูตรที่สอนโดยใช้วิธีนี้มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจคำศัพท์ (M1-Memahami Kalimah) 2) การกำหนดปัญหา (M2-Memahami Masaalah) 3) การวางแผนค้นคว้า (M3-Mengumpul Informasi) 4) การร่วมกันแก้ปัญหา (M4-Menangani Masalah) และ 5) การสรุปและรายงานผล (M5-Mengevaluasi Natijah) ซึ่งผู้สอนมีหน้าที่เตรียมโจทย์ปัญหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นกระบวนการและขั้นตอน

ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์หลักและเหตุผล สถานการณ์สิ่งแวดล้อมบริบทหะดีษเพื่อสังเคราะห์และนำประโยชน์จากตัวบทหะดีษไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในสิ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวบทหะดีษกับจุดมุ่งหมาย และความสัมพันธ์ในส่วนย่อยที่มีความเกี่ยวพันกันอย่างไรและเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใดเพื่อให้เกิดความชัดเจน และความเข้าใจจนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ผู้ค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรอิสลามศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ พ.ศ. 2560
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
3. รายวิชาอัลหะดีษ
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. ทักษะการคิดวิเคราะห์
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรอิสลามศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ พ.ศ. 2560

หลักสูตร 2560 เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงและพัฒนามาจากหลักสูตรแกนกลางที่ได้รับการประกาศใช้ในปีการศึกษา 2546 โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงและติดตามประเมินการใช้หลักสูตรตามสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงตามผลที่ได้จากการประเมิน โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโอกาสให้ทางสถานศึกษาปรับปรุงเพื่อให้มีความสอดคล้องต่อบริบทการจัดการเรียนการสอนในแต่ละพื้นที่ทางโรงเรียนจึงได้แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาครอบคลุมเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และชุมชน

1.1 วิสัยทัศน์และเป้าประสงค์

หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับนี้มุ่งเสริมสร้างผู้เรียนเป็นมุสลิมที่ดี มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และรอซูล ﷺ มีความเลิศล้ำทางวิชาการ ภาษา และเทคโนโลยี เป็นผู้นำที่ดี มีจิตสาธารณะ สามารถเป็นแบบอย่างในสังคม มีพละทานที่ยึดมั่นทั้งร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ เพื่อให้เกิดความสันติสุขในโลกนี้และโลกหน้า โดยมีเป้าประสงค์ ดังนี้ (โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ, 2560: 8)

- 1) ให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และรอซูล ﷺ มีความรู้คุณธรรมจริยธรรมและภาวะทางอารมณ์ที่ดี
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
- 3) เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลตามหลักการและแนวทางอิสลาม
- 4) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ
- 5) เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนอันนำไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

1.2 สมรรถนะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะพึงประสงค์

การจัดการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างปกติสุขโดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักคำสอนของอิสลามจึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ประการ ดังนี้ (โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ, 2560: 10)

- 1) ความสามารถในการอ่าน เขียน ท่องจำ เป็นความสามารถของผู้เรียนในการอ่าน เขียน ท่องจำ หลักคำสอนของอิสลามที่มาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้อิสลามเพื่อการพัฒนาตนเองด้านการยึดมั่นศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจ การมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมและสันติสุข
- 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างมีระบบภายใต้พื้นฐานของหลักการอิสลามเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
- 3) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและพัฒนาปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นความสามารถในการนำหลักคำสอนต่าง ๆ จากบทบัญญัติของอิสลามไปใช้ในการ

ดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา อุปสรรคและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่หลากหลาย รู้จักแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขะนีประนอม การเลือกที่จะรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง การเลือกใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรมตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

5) ทักษะในการอยู่ร่วมกัน เป็นความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมตามหลักศาสนาอิสลามต่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมที่หลากหลาย การให้เกียรติและเคารพสิทธิของมุสลิมและชนต่างศาสนิก การอยู่ร่วมกันแบบหมู่คณะ (ญามาอะฮ) และการมีจิตสาธารณะ

โดยหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับนี้ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึก และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก โดยมีพื้นฐานความศรัทธาต่ออัลลอฮ ﷻ ปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ﷺ และมีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางอิสลาม ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีความศรัทธาที่บริสุทธิ์และมั่นคง
- 2) เป็นผู้ที่ปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง
- 3) เป็นผู้ที่มีมารยาทที่ดีงาม
- 4) เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นศึกษาค้นคว้า ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
- 5) เป็นผู้ที่มีจิตใจตนเอง
- 6) เป็นผู้ที่ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า
- 7) เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย
- 8) เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง
- 9) เป็นผู้ที่มีบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
- 10) มีความภูมิใจในอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตัวเอง

โดยหลักสูตรอิสลามศึกษาฉบับนี้ กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบหลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่เป็น พื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ ส่วนสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้อิสลามศึกษาของวิชาพื้นฐาน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้อิสลามศึกษาของวิชาพื้นฐาน

สาระการเรียนรู้	มาตรฐาน
1) อัลกุรอาน และฮัตตีฟซีร	อก. 1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักการอ่าน และหลักการอธิบาย อธิบายอัลกุรอาน สามารถท่องจำอธิบาย และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต อก. 2 ยึดมั่นในหลักคำสอนอัลกุรอาน และนำมาปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
2) อัลหะดีษ	อห. 1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักการอัลหะดีษ สามารถท่องจำอัลหะดีษ และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต อห. 2 ยึดมั่นหลักคำสอนอัล-หะดีษ และปฏิบัติตามในการดำเนินชีวิต
3) อัลอากีเตฮฺ	ออ. 1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักฐานของหลักการศรัทธา และโทษของการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ การสิ้นสภาพของการเป็นมุสลิมเพื่อเป็นป่าวที่ย่าเกรง และภักดีต่ออัลลอฮ์ ออ. 2 ยึดมั่นในหลักการศรัทธา นำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และสามารถแก้ปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
4) อัลฟิกฮฺ	อฟ. 1 เข้าในกฎ หลักการ และบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับอิบาดาต มุอามะลาต มุนากะหาต และญินายาต เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข อฟ. 2 เห็นคุณค่า ปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลาม และสามารถนำมาวิเคราะห์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของเหตุและผล

สาระการเรียนรู้	มาตรฐาน
5) อุตตารีก	อต. 1 เข้าใจความหมายความสำคัญของแต่ละยุคสมัยทางประวัติศาสตร์อิสลาม สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และประยุกต์ใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อต. 2 เข้าใจประวัติศาสตร์อิสลามในท้องถิ่นและภูมิภาค มีความภาคภูมิใจในการใช้ชีวิตตามแนวทางของอิสลาม
6) อัลอัคลาก	อค. 1 เข้าใจจริยธรรมอิสลาม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข อค. 2 ยึดมั่นและปฏิบัติจริยธรรมอิสลามในการดำรงชีวิต
7) ภาษาอาหรับ	อร. 1 เข้าใจกระบวนการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ตีความบทบัญญัติอิสลาม และสื่อความหมาย
8) ภาษามลายู	อม. 1 เข้าใจกระบวนการฟัง ดู พูด และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษามลายูเพื่อการเรียนรู้ สื่อความหมาย และค้นคว้า ความรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

ที่มา: (โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ, 2560: 15-16)

1.3 คำอธิบายรายวิชาอัลหะดีษ

โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ (2560: 24-27) ได้ระบุภายในหลักสูตรอิสลามศึกษา ประจำโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิได้กำหนดรหัสวิชาอัลหะดีษ “อห” เป็นรายวิชาพื้นฐานที่เริ่มเรียน ตั้งแต่ชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 4 จำนวน 2 ภาคการศึกษา ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนสามารถศึกษา เรียนรู้ และ อธิบาย ความหมาย ความสำคัญ คำสอน และประโยชน์ของอัลหะดีษที่กำหนด และสามารถบอกผู้รายงานและผู้บันทึก อภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญของอัลหะดีษที่กำหนด โดยใช้ กระบวนการอ่าน เขียน อธิบาย สรุป และท่องจำอัลหะดีษที่กำหนดเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ตรึงและเห็นคุณค่าของอัลหะดีษที่กำหนด และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง ถูกต้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ซึ่งการจัดการเรียนรายวิชาดังกล่าวมี ตัวชี้วัดทั้งหมด 3 ข้อ ได้แก่ 1) อ่านและท่องจำอัลหะดีษที่กำหนด 2) บอกและสรุปความหมายพร้อม

จับใจความสำคัญของอัลหะดีษที่กำหนด และ 3) เห็นประโยชน์และปฏิบัติตามหลักคำสอนจากอัลหะดีษที่กำหนด อีกทั้งรายวิชาอัลหะดีษหลักสูตรอิสลามศึกษาได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 3 ข้อ

- 1) นักเรียนสามารถอ่านและท่องจำบทอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องได้
- 2) นักเรียนสามารถเขียน และสรุปใจความสำคัญของอัลหะดีษพร้อมความหมายของอัลหะดีษได้
- 3) นักเรียนเห็นคุณค่าและนำหลักคำสอนของอัลหะดีษไปปฏิบัติใช้ในชีวิตรประจำวันได้

สรุปได้ว่ารายวิชาอัลหะดีษเป็นหนึ่งในรายวิชาอิสลามศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการเรียน เพื่อสามารถนำประโยชน์ของรายวิชาไปใช้ในการใช้ชีวิตประจำวันได้ เนื่องด้วยรายวิชาดังกล่าวเป็นรายวิชาที่จำเป็นต้องวิเคราะห์ด้านสายรายงานหะดีษ วิเคราะห์ด้านความหมายตัวบทหะดีษ วิเคราะห์ด้านบริบท สิ่งแวดล้อม และสาเหตุของการกล่าวถึงหะดีษ ดังนั้นหากผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์หรือเน้นด้านผลสัมฤทธิ์จะส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากรายวิชาอัลหะดีษได้

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นหนึ่งในนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้ปัญหาเป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการเสริมแรงแก่ผู้เรียน ซึ่งนักวิชาการต่าง ๆ ได้ทำการวิจัยและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ Problem Base Learning ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ณัฐพร เอี่ยมทอง (2560: 23-24) ได้กล่าวถึงที่มาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรกโดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Sciences) ของมหาวิทยาลัย Mc Master ที่ประเทศแคนาดาในกระบวนการติวให้กับนักศึกษาแพทย์ ฝึกหัด ต่อมาการใช้ปัญหาเป็นฐานได้กลายเป็นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Model) ที่ทำให้มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกานำไปเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนรู้ ปลายปี ค.ศ. 1950 มหาวิทยาลัย Case Western Reserve ได้นำการใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้เป็นแห่งแรกและได้จัดตั้งห้องทดลองพหุวิทยาการ (Multi-disciplinary Laboratory) เพื่อทำเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับทดลองรูปแบบการสอนใหม่ ๆ รูปแบบการสอนที่มหาวิทยาลัยพัฒนาขึ้นมาขึ้นนั้นได้กลายมา เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่งในสหรัฐอเมริกาทั้งในระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และบัณฑิตวิทยาลัย นอกจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาแล้วมหาวิทยาลัยของประเทศแทบทุกส่วนของโลกก็ให้ความสนใจในการนำรูปแบบ PBL ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น

มหาวิทยาลัย Maastricht ที่เนเธอร์แลนด์ มหาวิทยาลัย Newcastle Monash Melbourne ที่ออสเตรเลีย มหาวิทยาลัย Aalborg ที่เดนมาร์ก มหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ แอฟริกาใต้ สวีเดน ฮังการี สิงคโปร์ เป็นต้น

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อดูแนวโน้มและวิสัยทัศน์ของหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่มีนักธุรกิจระดับชาติ ผู้นำทางการศึกษาและตัวแทนจากรัฐบาล ประมาณ 150 คน นำมาใช้ในงานวิจัยโดยใช้เทคนิค Delphi ในการศึกษาและใช้ระยะเวลา 3 ปี พบว่าทักษะที่สำคัญของผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตคือการคิดแบบวิจารณ์ญาณ และมีทักษะในการตัดสินใจนักเรียนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและสามารถแปลงข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวถึงใน (อานุกาฬ เลขะกุล, 2549) ว่านักเรียนเหล่านี้ต้องมีลักษณะกล้าเสี่ยงเป็นนักสำรวจนักค้นคว้าและเป็นนักคิดที่รู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น รวมทั้งต้องมีการบูรณาการหลักสูตรเพื่อให้เกิดกิจกรรมแบบสหวิทยาการด้วย

ความนิยมในการใช้ PBL เพื่อสอนที่ต่างประเทศนั้นสามารถเห็นได้ชัดเจนจากการเชื่อมโยงเครือข่าย การเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ใช้ PBL ในการสอนเหมือนกันทางอินเทอร์เน็ต และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยมีการเผยแพร่ทั้งตำราเอกสารและบทความจำนวนมากมีผลการวิจัยที่เผยแพร่เฉพาะส่วนบทคัดย่อและงานวิจัยทั้งฉบับเป็นร้อยเรื่อง โดยส่วนใหญ่จะเป็นผลการวิจัยทางสาขาแพทยศาสตร์มากที่สุดมีวารสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเฉพาะชื่อ The Journal of Clinical Problem-Based Learning อีกทั้งมีการจัดตั้งศูนย์เพื่อการวิจัยและการเรียนการสอน The Center for Problem-Based Learning สำหรับในประเทศไทยนั้นปัจจุบันการสอนโดยใช้รูปแบบ PBL ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาเป็นที่นิยมกันมากขึ้น หลักฐาน คือ สามารถค้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบเพื่อศึกษาและใช้ในการพัฒนาได้ (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2545)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในประเทศไทยนั้นเริ่มใช้ครั้งแรกในหลักสูตรแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ในปี พ.ศ. 2531 และประยุกต์ในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่นำมาปรับใช้ในหลาย ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นการเรียนการสอนที่ให้ประสบการณ์มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งความสามารถทางสติปัญญาการใช้กระบวนการคิดขั้นสูงและการใช้เหตุผล (จารุมน หนูคง และพิริยะ สุรวงศ์, 2557: 185-189)

สรุปได้ว่าที่มาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นเกิดขึ้นครั้งแรกในทวีปยุโรป ศตวรรษที่ 20 ที่มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบลงมือทำด้วยตนเอง Learning by Doing โดยพัฒนาแนวคิดดังกล่าวไปสู่แนวคิดในการสอนรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ได้รับริเริ่มจากคณะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และสุขภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ และยังมีผลงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐานนี้สามารถปรับใช้ได้หลาย ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) หมายถึง วิธีการเรียนรู้ที่ใช้หลักการของปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมให้ผสมผสานกับข้อมูลใหม่แล้วประมวลเป็นความรู้ใหม่ บาร์โร (Barrows, 2000) เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาโดยฝึกทักษะวิธีการคิดเพื่อแก้ปัญหา ทักษะการค้นคว้าหาความรู้ และความเข้าใจทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูง เป็นวิธีการจัดหลักสูตรให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยอาศัยปัญหาจริงในการปฏิบัติการของวิชาชีพนั้นเป็นตัวแกนหลักสูตรที่เริ่มการจัดการเรียนรู้จากปัญหาหรือสถานการณ์ที่อยู่มีคุณลักษณะเกิดขึ้นจริงแก่ผู้เรียนแทนที่การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการบรรยายให้ความรู้ของสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคุณลักษณะให้นักศึกษาแสวงหาความรู้และทักษะด้วยตนเอง โดยผ่านขั้นตอนการแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ มีการใช้วัสดุการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและมีครูคอยให้คำปรึกษาแนะนำโดยมีวิธีการแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตั้งประธานและเลขานุการของกลุ่มหมุนเวียนกันไป ทำงานร่วมกันในการค้นหาคำอธิบายกลไกของการเกิดปัญหาที่ได้รับตั้งสมมติฐานและวางแผน ในการทดสอบสมมติฐานนั้นรวมถึงวางแผนในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำเสนอต่อกลุ่ม ก่อนที่จะสรุปกลไกของปัญหานั้นผู้สอนมีหน้าที่เตรียมโจทย์ปัญหาที่ ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาไม่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้หรือให้ข้อมูลโดยตรงเป็นความหมายตามทัศนะของ (ยุรวุฒิ คัลัยมงคล 2545: 55; สุภามาส เทียนทอง, 2553)

รังสรรค์ ทองสุขนอก (2547: 13) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาที่ตนเองสนใจในรูปแบบกลุ่ม โดยวิธีการแก้ปัญหาจะเป็นแกนของการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างความเข้าใจกลไกของปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะมีการพัฒนาในด้านทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่ผู้เรียนจะได้มา นำไปสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง

ทิวาวรรณ จิตตะภาค (2548: 8) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เป็นการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหนึ่งในวิธีที่ใช้ปัญหาในลักษณะที่คลุมเครือเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อท้าทายให้ผู้เรียนค้นคว้า และเกิดความพยายามที่จะหาคำตอบของปัญหาโดยใช้กระบวนการการค้นคว้าวิทยาศาสตร์พื้นฐาน

ประกาศิต สายธนู (2552: 21) ได้อธิบายความหมายของ PBL ว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้เป็นปัจจัยในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาและรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม

พวงลักษณ์ จันตะวัน (2551: 21) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งวิชาการที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยที่มิได้มีการศึกษาหรือเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวมาก่อน

สุริย์พันธ์ พันธุ์ธรรม (2553: 19) ได้อธิบายรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของ PBL ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งที่ใช้การตั้งคำถามหรือปัญหาเป็นตัวกระตุ้นในการนำผู้เรียนให้เกิดความสนใจอยากรู้ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างความเข้าใจกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหามุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่นักเรียนจะได้มา และพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาหรือตอบคำถามต่อไปนี้โดยใช้กระบวนการทำงานกลุ่มและมีผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำหรืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบจากการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้

บาร์เรต (Barrett, 2010: 165) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยการนำเสนอปัญหาที่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระในประเด็นการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันและอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพร้อมทั้งนำเสนอผลงานของตนเองที่ได้จากการแก้ปัญหา

สาริญา และสุ่ม (2560: 13) ได้ให้ความเห็นถึง PBL ว่าเป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการ สร้างความเข้าใจของปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาโดยจะบูรณาการความรู้ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับการแก้ปัญหาเข้าด้วยกัน

ทศนา แชมมณี (2557: 138) ได้แสดงความเห็นถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายหรือผู้สอนแนะนำเปลี่ยนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาในรูปแบบของการทำงานกลุ่ม ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน และรู้วิธีการเลือกแนวทางการแก้ปัญหา อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้เกิดทักษะกระบวนการคิดและมีทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการใช้ประโยชน์จากการตั้งคำถามหรือปัญหาจากสถานการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนมีความอยากรู้และสนใจในปัญหานั้น ๆ โดยให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการค้นคว้าหาวิธีการการแก้ปัญหาในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน ทำให้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและมีทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2.3 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ไว้ 6 ขั้นตอน

- 1) ขั้นตอนการกำหนดปัญหา ครูผู้สอนจัดสถานการณ์โดยใช้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่นักเรียนสนใจอยากรู้อยากเรียนได้ และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ
- 2) ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นขั้นที่นักเรียนต้องมีการทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้
- 3) ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนและดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย
- 4) ขั้นสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมอภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด
- 5) ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6) ชื่อนำเสนอและประเมินผลงาน ชั้นที่นักเรียนมีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาจากระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มรวมทั้งครูผู้สอนร่วมกันประเมินผลงาน

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (2550: 8) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา หมายถึง ท่านที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้อยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

2) กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ หมายถึง นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจอธิบายปัญหาในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอยช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่งข้อมูล

3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า หมายถึง นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องการที่จะเรียนรู้และดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

4) สังเคราะห์ความรู้ หมายถึง เป็นขั้นตอนในการให้ผู้เรียนนำข้อค้นพบ ความรู้ที่ได้ค้นคว้ามานำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ หมายถึง ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ด้วยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6) นำเสนอและประเมินผลงาน หมายถึง ผู้เรียนนำข้อมูลที่นำมาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอผลงานในรูปแบบที่แตกต่างกันและมีความหลากหลาย โดยให้ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ

รังสรรค์ ทองสุกนอก (2547: 62) ได้กำหนดให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีทั้งหมด 8 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นตอนการจัดกลุ่ม
- 2) ขั้นตอนการเชื่อมโยงปัญหา
- 3) ขั้นตอนการสร้างสมมติฐาน
- 4) ขั้นตอนการเตรียมการหรือเตรียมความพร้อม
- 5) ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า
- 6) ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูลและนำไปใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

7) ขั้นตอนการสะท้อนผลการเรียนรู้

8) ขั้นตอนการสรุป

ปณิตา วรรณพิรุณ (2551: 283-287) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า แต่ละขั้นตอนให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาก่อนที่จะกำหนดว่าปัญหาในแต่ละรายวิชานั้นคืออะไร หลังจากนั้นให้นักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อหาวิธีการดำเนินการแก้ปัญหา และให้นักเรียนทำการสรุปหลักการวิธีการกระบวนการที่ได้จากการค้นคว้า สามารถสรุปได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาเนื้อหาในรายวิชา
- 2) การนำเสนอปัญหา
- 3) การวางแผนการแก้ปัญหา
- 4) การดำเนินการแก้ปัญหา
- 5) การสรุปหลักการ

ชมิตต์ (Schmidt, 1983: 11-16) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพียง 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) เป็นการเรียกกลุ่มย่อยเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาในขณะเดียวกันให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์แยกแยะปัญหา แบ่งประเด็นออกเป็น ส่วน ๆ ซึ่งผู้สอนเป็นเพียงผู้ดูแลชี้แนะ ให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 2) ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลตามหัวข้อที่ตนได้รับผิดชอบ หลังจากที่ได้ข้อมูลครบถ้วนจึงให้ผู้เรียนกลับมารวมกลุ่มกันอีกครั้ง
- 3) ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าสิ่งที่นักเรียนร่วมกันค้นคว้าตรงประเด็นสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ หรือสามารถช่วยให้เข้าใจประเด็นปัญหาเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งสรุปในรูปแบบความรู้ทั่วไป โดยผู้สอนมีหน้าที่เพียงชี้แนะหากผู้เรียนมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง

เดลิสส์ (Delisle, 1997) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

- 1) ขั้นตอนเชื่อมโยงปัญหา เป็นขั้นตอนในการสร้างปัญหาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่ปัญหานั้นมีความสำคัญต่อตน
- 2) ขั้นตอนจัดโครงสร้าง มีองค์ประกอบ ดังนี้ แนวความคิดต่อปัญหา ข้อเท็จจริงจากปัญหา สิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติม และแผนการเรียนรู้
- 3) พบปัญหา ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะใช้กระบวนการกลุ่มในการร่วมกันสำรวจปัญหาตามโครงสร้างของการเรียนรู้ จนได้ความรู้เพียงพอสำหรับการแก้ปัญหาในขั้นนี้ผู้เรียนมีอิสระในการกำหนดหัวข้อหรือวิธีการ ซึ่งครูเพียงแต่สังเกตและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น

4) พบปัญหาอีกครั้ง ในขั้นตอนนี้เน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการสื่อสารการพูดการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมากกว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูลครั้งแรก

5) ชั้นผลิตผลงาน ในขั้นตอนนี้ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานหรือความรู้ที่ได้ศึกษาให้ชั้นเรียนได้ทราบผลร่วมกัน

6) ชั้นประเมินผลงานและแก้ปัญหา ในการประเมินผลงานจำเป็นต้องได้รับการประเมินจากครูและผู้เรียนร่วมกันในทุก ๆ ด้าน การประเมินด้านข้อมูล ทักษะ และการทำงานร่วมกัน สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (2553) ได้กำหนดขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดปัญหา ในขั้นตอนการกำหนดปัญหา (Problem) ผู้สอนแบ่งกลุ่มนักศึกษาเพื่อร่วมกันระบุปัญหาจากโจทย์ที่ได้รับมอบหมายให้มีความชัดเจน

2) การระดมสมองในขั้นตอนการระดมสมอง (Brain Storming) จากกลุ่มนักศึกษาที่แบ่งไว้ในขั้นตอนที่ 1 จะเริ่มเข้าใจปัญหาให้มากขึ้นโดยการแตกปัญหาออกเป็น ประเด็นย่อย ๆ เชื่อมโยงปัญหาโดยใช้ “ความรู้เดิม” ก่อน

3) การวิเคราะห์ปัญหาในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) เริ่มต้นจากการให้กลุ่มนักศึกษา วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผล ซึ่งให้กลุ่มนักศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อค้นหาข้อมูลที่จะอธิบาย ผลการวิเคราะห์ที่ตั้งไว้ นักศึกษาสามารถบอกได้ว่าความรู้ ส่วนใดรู้แล้ว ส่วนใดต้องกลับไปทบทวน ส่วนใดยังไม่รู้ หรือจำเป็นต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม

4) การวางแผนการศึกษาค้นคว้า ในขั้นตอนการวางแผนการศึกษาค้นคว้า (Planning) นักศึกษาได้วางแผนการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ การจัดสรรแบ่งงานกันของนักศึกษาในกลุ่ม (ใช้ผลงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า)

5) การสร้างประเด็นการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ในขั้นตอนการสร้างประเด็นการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา (Learning and Application) โดยกลุ่มนักศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาซึ่งเป็น “ความรู้ใหม่” เป็น Input ของการแก้ปัญหา ซึ่งคาดว่าส่วนหนึ่งจะประกอบด้วย แนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีที่ต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในหน่วยการสอนนั้น ๆ รวมทั้งคำตอบบางส่วนที่ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ในขั้นตอนนี้ผู้สอนมีบทบาทที่ต้องศึกษาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ก่อนมอบหมายให้นักศึกษาไปค้นคว้า แล้วตรวจสอบข้อมูลที่นักศึกษาได้รวบรวมมาว่า สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและเพียงพอสำหรับการแก้ปัญหาแล้วหรือยัง) กลุ่มนักศึกษา ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ข้อมูลสำหรับการแก้ปัญหาที่ได้กำหนดไว้จนได้ผลลัพธ์ (Output) ซึ่งเป็นคำตอบสำหรับปัญหา

6) การสรุปผลและรายงานผลในขั้นตอนสุดท้าย เป็นการสรุปและรายงานผล (Summary and Report) เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการนำแนวคิด หลักการหรือทฤษฎีที่นักศึกษาได้ศึกษามาจากขั้นตอนที่ผ่านมาพร้อมนำเสนอผลการแก้ปัญหา

มูฮัมหมัดฟารีกี อีแมตะซอ (2564) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจต่อปัญหา

2) การทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนต้องมีการทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีความสามารถในการอธิบายปัญหาได้

3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องเตรียมความพร้อมในการค้นหาความรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ

4) การสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มต้องสรุปผลงานและประเมินผลงานของตนเองที่ได้ค้นคว้าว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

5) การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปผลงานและประเมินผลงานที่กลุ่มตนเองได้ทำการค้นคว้าว่ามีข้อมูลที่ครบถ้วนหรือไม่อย่างไร

6) การนำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลจากที่ได้ทำการค้นคว้า

7) การสรุป ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมการสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทั้งหมดรวมทั้งปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้ค้นคว้าอิสระได้สรุปความเห็นของนักวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ว่ามีความเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การทำความเข้าใจคำศัพท์ (M1-Memahami Kalimah) โดยให้นักเรียนร่วมกันคิดและวิเคราะห์ คำนิยาม และคำศัพท์ที่ปรากฏในบทหะดีษเพื่อทำความเข้าใจคำศัพท์ ทั้งในแง่ของภาษา และแง่ศาสนา

2) การกำหนดปัญหา (M2-Memahami Masaalah) โดยให้นักเรียนร่วมกันคิดและวิเคราะห์ สาเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวบทหะดีษ เพื่อกำหนดกรอบปัญหา โดยใช้ความรู้และความเข้าใจเดิมของนักเรียน

3) การวางแผนค้นคว้า (M3-Mengumpul Informasi) โดยให้นักเรียนร่วมกันวางแผนและร่วมกันค้นคว้า องค์กรประกอบต่าง ๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหะดีษพร้อมจดบันทึกอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นักเรียนได้ร่วมกันสืบค้น

4) การร่วมกันแก้ปัญหา (M4-Menangani Masalah) โดยให้นักเรียนร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดและวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สังเคราะห์จากตัวบท หะดีษ

5) การสรุปและรายงานผล (M5-Mengevaluasi Natijah) โดยให้นักเรียนร่วมกัน นำเสนอสิ่งที่นักเรียนได้ดำเนินการร่วมกัน ทั้งการวิเคราะห์ ค้นคว้า และแลกเปลี่ยนความเห็นโดย หน้าที่ของผู้สอนคือเตรียมโจทย์ปัญหาที่ ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จัดเตรียมทรัพยากร การเรียนรู้ ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นกระบวนการและขั้นตอน

2.4 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL

ไพศาล สุวรรณน้อย (2545) ได้กล่าวว่า รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ ปัญหาเป็นฐานมี 7 ลักษณะ ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง
- 2) จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ให้มีจำนวนกลุ่มละประมาณ 5-8 คน
- 3) ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาดหรือผู้ให้คำแนะนำ
- 4) ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
- 5) ลักษณะของปัญหาที่นำมาใช้ ต้องมีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีวิธีการแก้

ปัญหาหลักหลายอันมีคำตอบได้หลายคำตอบ

- 6) ผู้ใดเป็นผู้แก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเอง
- 7) การประเมินผล ต้องใช้การประเมินจากสถานการณ์จริงและพิจารณา

พรจิต ประทุมสุวรรณ (2553: 4) ได้อธิบายถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 4 ลักษณะ ดังนี้

1) เรียนรู้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ โดยเน้นกระบวนการคิดอย่าง มีเหตุผลและเป็นระบบ

2) เนื้อหาวิชาจะเป็นลักษณะของการบูรณาการโดยผสมผสานเนื้อหาของรายวิชา เข้าด้วยกันเพื่อที่จะอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น

3) เรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีผู้ช่วยสอนเป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นนักเรียนโดยต้อง ร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม

4) การเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองอย่างไร
 วัชรา เล่าเรียนดี (2560) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานไว้ 7 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันของนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก

- 3) ครูคือผู้คอยแนะนำสนับสนุน โดยให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง
  - 4) ปัญหาจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดกรอบแนวคิดโดยกำหนดจุดเริ่มต้นและกระตุ้นการเรียนรู้
  - 5) ปัญหาคือสิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา
  - 6) ความรู้ใหม่จะเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 7) เป็นยุทธวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิด
- ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ บาร์โรว์ (Barrows, 2000: 5-6) ที่ได้ให้คุณลักษณะ

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 7 ลักษณะสำคัญ คือ

- 1) เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองซึ่งผู้เรียนอาจจะแสวงหาความรู้ได้จากแหล่งที่จะให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
- 2) เป็นการเรียนรู้กลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 5-8 คน
- 3) ผู้สอนเป็นผู้แนะนำแนวทางให้ผู้เรียนโดยการใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนทำตนเองและจัดการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) รูปแบบของปัญหามุ่งเน้นให้มีการรวบรวมข้อมูลและกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยปัญหาที่นำมาให้ผู้เรียนนั้นต้องเป็นสิ่งที่ท้าทายและปฏิบัติได้จริงตรงประเด็นกระตุ้นการเรียนรู้ให้หาทางแก้ปัญหา
- 5) ปัญหาต้องเหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เป็นปัญหาที่คำตอบมีลักษณะที่ซับซ้อนมองได้หลายมุมมอง
- 6) ผู้ใดได้ความรู้ใหม่โดยผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างแท้จริง มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและมีการอภิปรายเปรียบเทียบทบทวนโต้แย้งสิ่งที่เรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่แท้จริง

อรมนัส วงศ์ไทย (2562: 23) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งจะช่วยพัฒนาให้เรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองผลการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดพัฒนาความรู้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาคำตอบโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนได้สำหรับภาพที่ต้องการโดยมีครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 2-3) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1) ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และเริ่มต้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

2) ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง

3) ผู้เรียนมีการเรียนรู้โดยการนำตนเองมาทำการค้นหาและแสวงหาความรู้ คำตอบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการบริหารเวลาคัดเลือกวิธีการเรียนรู้และประสบการณ์เรียนรู้ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4) ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความรู้ ข้อมูลร่วมกันเป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการรับส่งข้อมูล มีการเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และได้ฝึกการจัดการระบบตนเองเพื่อที่จะได้มีการพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม คำตอบที่ได้มีความหลากหลาย องค์ความรู้ที่ได้จากผ่านการวิเคราะห์โดยผู้เรียนมีการสังเคราะห์และตัดสินใจร่วมกัน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นนอกจากจะจัดการเรียนเป็นกลุ่มแล้วยังสามารถจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้แต่อาจทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5) การเรียนรู้มีลักษณะการบูรณาการความรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และคำตอบที่กระจ่างชัด

6) ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่จะได้มาภายหลังจากการผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเท่านั้น

7) การประเมินผลการประเมินจากสภาพจริงโดยพิจารณาจากการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าของผู้เรียน

มัทธา ธรรมบุศย์ (2545: 13) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1) ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและเริ่มต้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

2) ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง

3) ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการนำตนเองค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง

4) ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย

5) การเรียนรู้ลักษณะการบูรณาการความรู้และบูรณาการทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และคำตอบที่ชัดเจนและถูกต้อง

6) ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะได้มาภายหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้ว

7) การประเมินผลในการประเมินผลจากสภาพจริงโดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานความก้าวหน้าของผู้เรียน

แบร์โร และแทมบลิน (1980: 191-192) ได้สรุปลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) ปัญหากระตุ้นให้นักเรียนเป็นอันดับแรกในขั้นของการเรียนรู้
2) ปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้จะเป็นปัญหาที่เหมือนกับปัญหาที่นักเรียนสามารถพบในชีวิตจริง

3) นักเรียนจะทำงานเป็นกลุ่มในการแก้ปัญหาโดยมีอิสระในการแสดงความสามารถในการให้เหตุผล การประยุกต์ใช้ความรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เหมาะสมกับขั้นตอนการเรียนรู้ในแต่ละขั้น

4) เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นแนวทางในการกำหนดกระบวนการการทำงานเพื่อแก้ปัญหา

5) ความรู้และทักษะที่ต้องการให้นักเรียนได้รับจากเกิดหลังจากแก้ปัญหาหรือการทำงานที่ใช้ความรู้และทักษะเหล่านั้น

6) การเรียนรู้จักประกอบด้วยการทำงานในการแก้ปัญหาและการศึกษาด้วยตนเองโดยมีลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ที่นักเรียนมีทักษะกระบวนการเข้าด้วยกัน

อักแมร์ (Akçay, 2009: 28) สรุปลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 3 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) นักเรียนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์ปัญหา
2) การจัดหลักสูตรการแก้ปัญหาแบบองค์รวมช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีวิธีการเชื่อมต่อ

3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำช่วยกันเข้าใจ

แตน (Tan, 2003: 30) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 7 ข้อ ดังนี้

1) ปัญหาคือจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้
2) ปัญหาเป็นปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริงที่ไม่มีโครงสร้าง
3) ปัญหาควรมองได้หลากหลายมุมมองเป็นกระบวนการที่สนับสนุนการใช้ความรู้หลากหลายสาขาวิชา

- 4) ปัญหาควรเป็นปัญหาที่ทำทลายความรู้ ทักษะและความสามารถของนักเรียน
- 5) นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง
- 6) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนรู้จากเพื่อนสอนเพื่อน
- 7) เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการสืบเสาะหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา
- 8) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและคอยแนะนำ ด้วยการแนะนำนั้นผ่านการตั้งคำถามและการฝึกความรู้ความเข้าใจ

สาริญา และสุข (2560: 17) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการเริ่มต้นด้วยปัญหาเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียนโดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำ ลื่นผู้เรียนร่วมกันค้นหาความรู้และข้อมูล โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงโดยพิจารณาจากการทำงานของผู้เรียน

ฟาริตา ดอแม (2562: 21) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายที่ในรูปแบบของการทำงานเป็นกลุ่มที่สำคัญมีการวางแผนแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ๆ

สรุปได้ว่าลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่นักวิชาการหลายคนได้เห็นพ้องกัน คือ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน 2) การเรียนรู้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และคอยชี้แนะวิธีการให้แก่ผู้เรียน 4) การประเมินผล ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินในทุก ๆ ด้าน และจากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาหลายด้าน ดังนี้

- 1) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
- 3) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด
- 4) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน
- 5) เป็นการเรียนรู้เน้นการแสวงหาความรู้
- 6) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการความรู้
- 7) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนควบคุมและประเมินกระบวนการเรียนรู้
- 8) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกำกับตนเองในการเรียนรู้

ผู้ค้นคว้าอิสระจึงมีความสนใจในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ที่การเรียนการสอนในรูปแบบเดิมไม่สามารถพัฒนาได้ตามสมรรถนะตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา

3. รายวิชาอัลหะดีษ

รายวิชาอัลหะดีษเป็นหนึ่งในรายวิชาที่เปรียบเสมือนกระดูกสันหลังในการใช้ชีวิตของคนมุสลิม ซึ่งเป็นรากฐานที่รองลงมาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานโดยมุสลิมมีความเชื่อว่าอัลหะดีษเป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ และวาทกรรมของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่ถูกถ่ายทอดผ่านสายรายงาน (นักปราชญ์หะดีษ) ที่อยู่ในคุณลักษณะและคุณสมบัติที่ทางนักวิชาการอิสลามหรืออุลามาได้กำหนด

3.1 ความหมายของอัลหะดีษ

ความหมายของอัลหะดีษ คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะตลอดจนชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัดให้นิยามของคำว่า หะดีษ คือ “ทุก ๆ สิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบี”

อิบนุหะญูร์ อัลอัสเกาะลาณีย์ (Ibnu Hajar al Askolani, 1898) ให้นิยามของหะดีษว่าทุก ๆ สิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบีﷺ

อัล ชาฟิอี (Al-Shafiiy, 2001: 35) อัลหะดีษหรืออัสนุนะฮฺ คือ แหล่งที่มาของบัญญัติอิสลามที่สองหลังจากอัลกุรอาน ทั้งนี้อัสนุนะฮฺจะมายืนยันในสิ่งที่อัลกุรอานได้บัญญัติไว้

อัล ซาฆอวี (Al-Sakhawiy, 1967: 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า อัลหะดีษ คือ คำพูด การกระทำ การยอมรับและคุณลักษณะต่าง ๆ ของท่านนบีมุฮัมมัด ส่วนอัสนุนะฮฺมีความหมายเหมือนกันกับอัลหะดีษ

अबดุลอะ การีนา (2549: 18) ได้กล่าวถึงความหมายของอัลหะดีษสิ่งที่ยอมรับคุณลักษณะตลอดจนชีวประวัติของท่าน

อันวา สาอู (2553: 11) ได้อธิบายความหมาย อัลหะดีษ คือ สิ่งต่าง ๆ ที่สามารถพาดพิงถึงท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แต่ในบางครั้งอาจจะใช้กับคนอื่น ๆ เช่นเดียวกัน เช่น อัลหะดีษของเศาะหาบะฮฺ อัลหะดีษของตาบิอีน และอัลหะดีษของอิตตาบิอีนแม้ว่าจะใช้กับคนทั่วไปกระทำ การยอมรับคุณลักษณะทั้งในด้านสรีระและจริยตลอดจนชีวประวัติของท่านทั้งก่อนและหลังการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนบี

อัลชีบะห์ (Al-Syiba, 1982: 47) ได้สรุปความหมายของอัลหะดีษว่า คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะ ตลอดจนชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

อับดุลเลาะ การ์รีนา (2557) หะดีษ หมายถึง สิ่งที่เกิดพิงถึงท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในทุก ๆ ด้าน ทั้งที่เป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ คุณลักษณะทั้งในด้านสรีระร่างและจริย ตลอดจนชีวประวัติของท่านทั้งก่อนและหลังการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนบี ดังนั้นหะดีษ กับสุนนะฮฺ จึงมีความหมายเดียวกันตามทัศนะของปราชญ์หะดีษหรือมุหัดดีซิน

สรุปได้ว่า ความหมายของอัลหะดีษ คือ สิ่งที่สืบทอดจากนักวิชาการรุ่นสู่รุ่นที่ผ่านการกลั่นกรองจากนักวิชาการทั้งคำพูด การกระทำ การยอมรับจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในทุก ๆ ด้าน และเป็นหนึ่งในศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวประวัติของท่านนบีทั้งก่อนการได้รับการแต่งตั้ง และหลังการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนบี

3.2 ความสำคัญของอัลหะดีษ

สุนนะฮฺของท่านนบีเป็นแหล่งที่มาของการศึกษาในอิสลามอันดับที่สอง รองจากอัลกุรอาน ดังนั้นสำหรับมุสลิมนั้นจำเป็นต้องมีความรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับอัลหะดีษเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตและเข้าถึงสังคมในโลกนี้ (มุฮำหมัด สันหมาน, 2550: 89) ซึ่งความสำคัญของสุนนะฮฺบาวิยะเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอัลกุรอานแล้วจะให้ความชัดเจนใน 3 ประการ คือ

1) สิ่งที่ช่วยอธิบายให้อัลกุรอานมีความชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นสิ่งที่บอกรายละเอียดในบางหลักการที่ยังคลุมเครือไม่ชัดเจน อีกทั้งช่วยจำกัดความหมายหลักการต่าง ๆ ที่ถูกกล่าวไว้ในอัลกุรอานอย่างกว้าง ๆ นอกจากนั้นสุนนะฮฺยังช่วยชี้แจงโองการต่าง ๆ ที่ถูกยกเลิกไปแล้วและมีโองการใหม่เข้ามาแทนที่ เช่น การอธิบายการละหมาด และการจ่ายซะกาต เป็นต้น (al-Tabariy, 1997)

2) สุนนะฮฺยังช่วยเพิ่มรายละเอียดในบัญญัติต่าง ๆ ที่ถูกกล่าวไว้เป็นหลักการไว้ในอัลกุรอานโดยการนำมาซึ่งรายละเอียดตามหลักการที่ถูกกล่าวไว้ เช่น การสาบานสาปแช่งซึ่งอัลกุรอานได้ชี้แจงเรื่องดังกล่าวไว้อย่างสมบูรณ์แบบครบถ้วนโดยที่สุนนะฮฺเป็นตัวกำหนดวิธีปฏิบัติ

﴿سُئِلَ الْمُتَشْرِكِينَ وَمُنْذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَزِيْرًا حَكِيْمًا﴾ سورة النساء: 165

ความว่า “บรรดาเราะฮ์ลในฐานะผู้แจ้งข่าวดี และในฐานะผู้ตักเตือนเพื่อว่ามนุษย์จะได้ไม่มีหลักฐานใด ๆ อ่างแก้ตัวแก่อัลลอฮ์ได้หลังจากบรรดาเราะฮ์ลเหล่านั้น และอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเดชานุภาพผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อันนีซาอ: 165)

จากอายัตข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอัลหะดีษที่สามารถใช้ในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ เช่น การแยกกันอยู่ระหว่างสามีและภรรยาตามหลักการดังกล่าว ซุนนะห์ เป็นตัวนำมาซึ่งบัญญัติใหม่ ๆ ที่อัลกุรอานไม่ได้ระบุไว้ เช่น การห้ามรับประทานเนื้อม้าลายและสัตว์มีพิษในส่วนของสุนนะฮ์เป็นภาคปฏิบัติของอิสลามเป็นการนำทฤษฎีเข้าสู่การปฏิบัติเป็นการเปลี่ยนแปลงจากความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรมและสัมผัสได้ด้วยสัมผัสทั้งห้า ท่านนบีมุฮัมมัดได้วางรูปแบบอันเป็นแบบอย่างของมารยาทในทางปฏิบัติที่มุสลิมทุกคนสมควรนำมาเป็นแนวทางแห่งการดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างที่ได้ทำการเรียกร้องจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ระหว่างการค้าเนินชีวิตจริงกับการแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างตามที่ท่านได้เรียกร้องคุณลักษณะอันประเสริฐของท่านครอบคลุมในทุก ๆ ด้านของการดำเนินชีวิต ด้วยในบทบาทของท่านเป็นพ่อที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตาและในเวลาเดียวกันท่านยังเป็นจอมทัพผู้กล้าหาญและยังเป็นครูผู้เชี่ยวชาญมีความสามารถ อีกทั้งท่านเป็นผู้ที่ถูกทดสอบที่เปี่ยมล้นด้วยความอดทน (อาหมัด มูดา, 2558)

นอกจากนั้นสุนนะฮ์หรือแนวทางของท่านได้หยิบยื่นขอบข่ายการศึกษาให้แก่เราไว้อย่างครบถ้วนอีกด้วย แนวทางของท่านนบีมีความสมบูรณ์แบบเต็มไปด้วยการปลูกฝังทั้งในแง่ของพื้นฐานการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยนบีได้ให้ความสำคัญสำหรับผู้ที่อยู่ในแวดวงของการเรียนการสอน และท่านนบีมุฮัมมัดเป็นหนึ่งในตัวอย่างของครูที่ยอมรับในความแตกต่างที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน โดยท่านนบีมุฮัมมัดจะมีการสอนขอฮาบีตีแต่ละท่านไม่เหมือนกัน โดยท่านจะเริ่มจัดการเรียนการสอนอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากหลักฐานที่เห็นได้ชัด คือ การที่ท่านปลดปล่อยบรรดาประชาชนออกจากประเพณีปฏิบัติที่ขัดแย้งต่อคำสอนของอิสลามที่กำลังแผ่กระจายปกคลุมสังคมในสมัยนั้นเหมือนเงาตามตัว โดยที่ท่านไม่ได้บังคับห้ามให้ประชาชนหยุดการกระทำดังกล่าวในเวลานั้น แต่พยายามประนีประนอมดังเช่นการละหมาด ในแรกเริ่มท่านนบีมุฮัมมัดไม่ได้บังคับให้ประชาชนของท่านนั้นทิ้งจากการดื่มเหล้า โดยที่ท่านนบีมุฮัมมัดเพียงห้ามในช่วงแรกเริ่มว่า ไม่อนุญาตให้ทำการละหมาดโดยที่ขอฮาบีตีอยู่ในภาวะของมีนเมา ต่อมาหลังจากที่อิสลามมีการเผยแพร่ที่มากขึ้นท่านนบีได้เปลี่ยนจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการห้ามให้ศาสนาอิสลามดื่มสิ่งที่มีของมีนเมา (สนิสา การ์ชีฮอ, 2552)

นอกจากนี้ท่านรอซูลยังได้ชี้้นำด้วยการให้เกียรติต่ออุดมการณ์ที่ดีและเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ด้วยการใช้สื่อการสอนเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงท่านได้ใช้การเล่าเรื่องราวการยกตัวอย่างประกอบการอุปมาอุปไมยการฝึกปฏิบัติในรูปแบบสถานการณ์จริงการร่วมอธิบายการสนทนาในการสอนแก่สาวกของท่าน อัลหะดีษจึงเป็นปัจจัยหลักในการจัดการศึกษาในอิสลามโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาให้แก่มุสลิมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันหลักความเชื่อการประกอบศาสนกิจและการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลแต่ละครอบครัว คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มี

ความสัมพันธ์แนบแน่นต่อการใช้ชีวิตในแต่ละวันของมุสลิมไม่ว่า ยามสงบหรือยามสงคราม หรือในช่วงการใช้เวลาปกติ (อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2558)

สรุปได้ว่า รายวิชาอัลหะดีษเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจำเป็นต้องเรียนรู้เนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของบทบัญญัติอิสลามที่ส่งรองจากอัลกุรอาน โดยในบางสถานการณ์อัลหะดีษเป็นศาสตร์ที่อธิบายอัลกุรอานได้ชัดเจนที่สุด แต่อัลหะดีษก็จำแนกออกเป็นหลายประเภท โดยแต่ละประเภทจำเป็นต้องได้รับการรับรองจากผู้รู้ถึงประเภทของหะดีษนั้น ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมยังพบว่า อัลหะดีษไม่ใช่ศาสตร์ที่เรียนรู้เฉพาะความหมายของหะดีษ แต่มีความเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ศาสตร์ ทั้งไวยากรณ์ภาษาอาหรับ สาเหตุและที่มาของหะดีษ สถานภาพของผู้รายงาน และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากหะดีษ ดังนั้น ผู้ค้นคว้าอิสระจึงเห็นความสำคัญในการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ต่อรายวิชาหะดีษ

4. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการระดมระเบียบวิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพของตนเอง (สำลี รักสุทธี, 2544) เป็นแผนหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้พัฒนาคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งมีหลายลักษณะ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้รายภาค (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553)

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง (2545) ได้อธิบายว่า แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) หมายถึง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด

บุรชัย ริมหาสาคร (2545) ได้กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง และยังได้กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Teaching Plan” หรือ “Lesson Plan” หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้หรือการเตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนที่จะทำการสอน แล้วจัดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้ที่จะทำการสอนในวิชานั้น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วันชัย แยมจันทร์ฉาย (2554) สรุปไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดทำเป็นเอกสาร เนื้อหาความรู้ สื่อการเรียน การสอน กิจกรรมและการประเมินผล สอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ที่ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบการใช้สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สุวิทย์ มูลคำ (2549) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการเตรียมการสอนหรือการกำหนด กิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในขณะที่ (สำลี รักสุทธี, 2553) ได้อธิบายว่า เป็นแผนการหรือโครงสร้างที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการปฏิบัติการสอนในวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

รัชณี ภาเข็ม (2543) ได้กล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นแผนการสอนหรือโครงงานที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า และเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยามิละห์ โตะแม (2561) ได้สรุปคำว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การเตรียมการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้สอน สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้สอนสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนมีความพร้อมในการจัดการสอน โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบและครบถ้วนทุกองค์ประกอบ เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นชั่วโมงจนถึงรูปแบบการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะการคิดวิเคราะห์

เป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้จากการฝึกฝนให้จำลองสถานการณ์หรือการคิดเพื่อหาคำตอบ การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สามารถคาดการณ์ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ทำให้ผู้ที่มีทักษะดังกล่าวสามารถเตรียมความพร้อมในการรับมือสำหรับแก้ปัญหา และรู้ว่าควรใช้วิธีการหรือเครื่องมือใดช่วยในการแก้ปัญหาที่

สำคัญสามารถช่วยให้ผู้ที่มีทักษะดังกล่าวแก้ปัญหาได้ตรงจุดและทำให้ปัญหาที่พบนั้นคลี่คลาย อีกทั้งยังช่วยป้องกันการประสบปัญหาและเผชิญปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกด้วย ดังนั้นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน

5.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ในการดำเนินชีวิต ดังนั้น บุคคลจึงต้องมีความรู้ในการคิดวิเคราะห์ที่ได้รับการฝึกฝนในการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีกเช่นความสามารถของเขาวัยปัญหา การเรียนรู้และประสบการณ์เดิมเป็นต้น สำหรับความหมายการคิดวิเคราะห์ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งและหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ การคิดเพื่อหาเหตุและผลของสิ่งที่ยังไม่ปรากฏกระจ่างเป็นปัญหา และข้อที่น่าสงสัยกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้รวบรวมผสมผสานการคิดแบบต่าง ๆ เอาไว้ เช่น การคิดแบบตีความเป็นการคิดอย่างมีระบบระเบียบอย่างมีขั้นตอน

การคิดวิเคราะห์เปรียบเสมือนการเห็นผลลัพธ์ของบางสิ่งแล้วไม่ด่วนสรุปทันทีว่าเกิดจากสาเหตุใด มีองค์ประกอบใด มีความเป็นมาอย่างไร แต่พยายามหาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเสียก่อนว่าผลลัพธ์ที่เราเห็นนั้นเกิดจากสาเหตุที่แท้จริงคืออะไรโดยมาจากสมมติฐานที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นมานั้นย่อมมีที่มาที่ไปย่อมมีเหตุมีผลและมีองค์ประกอบย่อย ๆ ซ่อนอยู่ภายในซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือตรงกันข้ามกับสิ่งที่ปรากฏภายนอก ดังนั้น การที่จะเข้าใจสภาพที่แท้จริงจำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามว่าสิ่งนี้เป็นอย่างไรเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นก่อนที่จะสรุปความบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น

การจำแนกแยกแยะแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งและมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งเหล่านั้นที่เกิดขึ้น

การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดที่นำไปสู่การตัดสินใจ การประเมินในเรื่องใดก็ตาม จำเป็นต้องมีการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงวิเคราะห์จึงครอบคลุมแทบทุกเรื่องที่จะเข้ามาในชีวิตประจำวัน ด้วยก่อนทำการตัดสินใจในเรื่องใดเราจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องนั้นต้องรู้ที่มาที่ไปรู้ผลดีผลเสียก่อนตัดสินใจ รู้ข้อเท็จจริง รู้ว่าถ้าปัจจุบันเป็นเช่นนี้แนวโน้มอนาคตจะเป็นอย่างไร รู้ว่าสิ่งที่เรานำมาใช้กับโลกในแง่ความเป็นจริงได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ย่อมช่วยให้เราตัดสินใจได้ถูกต้อง เหมาะสมขึ้นการคิดวิเคราะห์ในแต่ละเรื่องจึงแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะวิเคราะห์ ลำดับขั้น

การคิดวิเคราะห์จะแตกต่างกันในรายละเอียดแต่โดยหลักการแล้ว มีสิ่งที่เหมือนกัน นั่นคือ การจำแนกแยกแยะข้อมูลนั้นออกเป็นส่วนส่วนและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้น

ลักขณา สริวัฒน์ (2549) การคิดอย่างใคร่ครวญไตร่ตรอง โดยอธิบายขอบเขตของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นความคิดที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก และสิ้นสุดด้วยสถานการณ์ที่มีความชัดเจน อีกทั้งเป็นการคิดเพื่อแก้ปัญหาชนิดหนึ่งโดยผู้คิดจะต้องใช้การพิจารณาตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การคิดวิเคราะห์จึงเป็นกระบวนการประเมินหรือการจัดหมวดหมู่โดยอาศัยเกณฑ์ที่เคยยอมรับกันมาแต่ก่อนก่อนแล้วสรุปหรือพิจารณาตัดสินใจ

วีระ สุดสังข์ (2550) ได้สรุปความหมายว่า เป็นการระบุเรื่องหรือปัญหา เป็นการจำแนกแยกแยะการเปรียบเทียบข้อมูลอย่างเป็นระบบระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอแก่การตัดสินใจ

สมนึก ภัทธิยธนี (2553) การแยกแยะพิจารณาตุรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีส่วนใดสำคัญที่สุด 2 ชั้นส่วนใดสัมพันธ์กันมากที่สุดและชั้นส่วนเหล่านั้นอยู่รวมกันได้หรือทำงานได้เพราะใช้หลักการใดลักษณะของการคิดวิเคราะห์คือการใช้พิจารณาญาณเพื่อไตร่ตรองนั่นเอง

สุมาลี หมวดโรสง (2554) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์นั้นมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราอย่างมาก ซึ่งการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดที่สามารถเริ่มพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็กเล็ก และให้คงทนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดได้ด้วยตนเองและเกิดความสำเร็จในการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ให้รู้จักคิด

ประพันธ์ศิริ สุเสารัช (2551) การคิดวิเคราะห์หมายถึงความคิดในการจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็วัตถุ เรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อค้นหาความจริงความสำคัญแต่งแท้จริงประกอบเรื่องนั้น

กฤษณา ตามาพงศ์ (2555) พฤติกรรมที่แสดงความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจัดระบบใหม่เพื่อให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจจัดเป็นหมวดหมู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดจำแนกแจกแจงข้อมูลหรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยจัดลำดับและเปรียบเทียบเพื่อค้นหาความเป็นจริงที่จะนำไปสู่หาคำตอบได้อย่างถูกต้อง

จากนิยามข้างต้นสรุปความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า ความสามารถในการจำแนกแยกแยะสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นมีจุดมุ่งหมายอะไรและส่วนย่อยที่สำคัญนั้นเกี่ยวพันกันอย่างไรบ้างและเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใดเพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจจนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจในการนำข้อมูลดังกล่าวไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะในรายวิชาอัลหะดีษที่เป็นหนึ่งในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อคิดวิเคราะห์สายรายงานของตัวบทหะดีษเหตุผลและสาเหตุที่ตัวบทหะดีษกล่าวถึง อีกทั้งรายวิชาดังกล่าวยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์อันนำไปสู่การนำตัวบทหะดีษไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป้าหมายสำคัญที่สุดประการหนึ่งของโรงเรียน คงหนีไม่พ้นคำว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและแสดงถึงประสิทธิภาพโครงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในโรงเรียนส่วนมากเป็นการวัดและประเมินผลด้านเนื้อหาที่ใช้ทดสอบวิชาความรู้ความเข้าใจการนำไปใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการสอบวัดเรียกว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หรือข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนประเภทของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ (อารมณีย์ เพชรชื้อ, 2547: 40-41) ดังนี้

1) การทดสอบแบบอิงกลุ่มหรือการวัดผลแบบอิงกลุ่มเป็นการทดสอบโดยการสอบวัดผลที่เกิดจากแนวความเชื่อในเรื่องราวความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าความสามารถของบุคคลใด ๆ ในเรื่องใดนั้นไม่เท่ากันบางคนมีความสามารถเด่นบางคนมีความสามารถถ้อย และส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลางการกระจายของความสามารถของบุคคลถ้านำมาเขียนกราฟจะมีลักษณะคล้ายคล้ายโค้งรูประฆังหรือที่เรียกว่าคอปกติ ดังนั้น การทดสอบแบบนี้จะยึดคนบางกลุ่มคะแนนจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของบุคคลอื่นที่สอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกัน จุดมุ่งหมายของการสอบแบบนี้ก็คือเพื่อกระจายบุคคลทั้งกลุ่มไปตามความสามารถของแต่ละคน บุคคลนั้นคือคนที่มีความสามารถสูงที่จะได้คะแนนสูงส่วนคนที่มีความสามารถด้วยก็จะได้คะแนนลดหลั่นลงมาถึงคะแนนต่ำสุด

2) การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ยึดความเชื่อในเรื่องการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ กล่าวคือ ยึดหลักการว่าในการเรียนการสอนนั้นจะต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งหมด ประสบผลสำเร็จในการเรียนแม้ว่าผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันก็ตามแต่ทุกคนได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาไปถึงขีดความสามารถสูงสุดของตนโดยอาจใช้เวลาแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ดังนั้น การทดสอบแบบอิงเกณฑ์จึงมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้นแล้วนำผลการวัดของแต่ละบุคคลเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่ได้มีการนำผลมาเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่มความสำคัญของการทดสอบนี้จึงอยู่ที่การกำหนดเกณฑ์เป็นสำคัญ

เกณฑ์ หมายถึง กลุ่มของพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาตามจุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละบทหรือแต่ละหน่วยของการเรียนของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมหรือกลุ่มของพฤติกรรมก็ได้จุดมุ่งหมายของการทดสอบนี้จึงเป็นการตรวจสอบดูว่าใครเรียนได้ไม่ถึงเกณฑ์ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การเข้าถึงความรู้หรือการพัฒนาทักษะทางการเรียนซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนที่กำหนดคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้จากที่ไม่เคยกระทำได้หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถวันใด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2545) กล่าวว่า เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการวัดผลการเรียนหรือการสอนหรือแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้สำหรับวัดทักษะหรือความรู้ที่เรียนมาเพื่อใช้ในการวัดผลของการเรียนการสอน

ปรีทิพย์ บุญคง (2546) ได้อธิบายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาและองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจสังคมแรงจูงใจและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาด้านอื่น

สมนึก ภัททิยธานี (2546) ได้กล่าวว่า เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่ผ่านมาแล้ว

กรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความหมายว่า เป็นความสำเร็จหรือความสามารถในการทำใด ๆ ที่จะต้องอาศัยทักษะหรือมีฉะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

ทองใบ นิกอูน (2550) ได้อธิบายว่า ความรู้ความสามารถหรือคุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดความเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพทางสมอง สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบให้นักเรียนตอบคำถามด้วยกระดาษและดินสอ

สุทธภา บุญแซม (2553) ได้ให้ความเห็นว่า เป็นผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

ปนัดดา โภคพิพัฒน์ (2553) ได้อธิบายว่า เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด

สุธีรา แก้วบุญเรือง (2555) กล่าวว่า เป็นความสำเร็จในด้านความรู้ทักษะและสมรรถนะภาพด้านต่าง ๆ ของสมองหรือประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลสามารถวัดได้ด้วยการทดสอบด้วยวิธีต่าง ๆ

ประนอม เมตตาวาสี (2555) ได้เสนอว่า เป็นผลของความรู้ความสามารถและทักษะที่นักเรียนได้จากการเรียนการสอนทั้งที่โรงเรียนที่บ้านสภาพแวดล้อมและแหล่งอื่น ๆ สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การวัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้เนื้อหาสาระตามจุดประสงค์ของวิชาที่สอบ ดังนั้น การวัดผลสำเร็จในการเรียนจึงเป็นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสมอง ของบุคคลว่าเรียนรู้อะไรบ้างและมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร

7. ความพึงพอใจ

แม้ว่าเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนการสอน คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนด แต่การพัฒนาผู้เรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน และความแตกต่างด้านพัฒนาการที่เหมาะสมของผู้เรียน โดยการจัดการเรียนการสอนต้องไม่ฝืนความต้องการของผู้เรียนจนทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่มีความสุข ดังนั้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อาจจำเป็นต้องมีการสะท้อนความพึงพอใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ พร้อมกับได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

นักวิชาการได้ให้คำนิยามของคำว่าความพึงพอใจไว้หลายประการ ดังนี้

วิรุฬ พรรณเทวี (2549: 11) ได้นิยามความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมากแต่ในอุ้งกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

ชวลิต ชูกำแพง (2550: 118) ได้อธิบายว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของแต่ละคนที่มีต่องานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ จนสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทั้งด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนสามารถลดความเครียดของผู้ปฏิบัติงานให้ต่ำลงได้

สามารถ บุญโยประการ (2550: 2) ได้แสดงความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการได้รับการตอบสนองทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

อุทัยวรรณ สุระทิพย์ (2551: 37) ได้อธิบายคำนิยามว่า เป็นความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึงความรู้สึกพอใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องดำเนินกิจกรรมนั้นอย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุผลสำเร็จ

จารุวรรณ บุตรสุวรรณ (2553: 26) ได้อธิบายความหมายว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดรู้สึกพอใจชอบใจหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก

พรรณณี ลีกิจวัฒน์ (2554: 176) ได้แสดงความคิดเห็นว่า เป็นชุดข้อคำถามในด้านความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางลบหรือบวก ซึ่งมีการกำหนดระดับของคำตอบไว้เป็นช่วงที่มีความต่อเนื่องกันและในแต่ละช่วงมีหน่วยที่เท่ากันที่สามารถให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงได้

สามารถสรุปความหมายหรือคำนิยามของคำว่าความพึงพอใจว่า พฤติกรรมการตอบรับของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของผู้เรียนหรือมีเจตคติที่ดีต่อวิชานั้นในแง่บวก ทำให้ผู้เรียนมีความสุข และรู้สึกอยากเรียนและติดตาม อันเนื่องมาจากความน่าสนใจของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้นำเสนอที่ส่งผลโดยตรงต่อการตอบสนองของผู้เรียนอาจจะเป็นรูปแบบการสอนที่เข้าใจง่ายและสร้างความตื่นเต้นเร้าใจที่สำคัญไม่ทำให้ผู้เรียนนั้นรู้สึกเบื่อต่อการเรียนรู้ อีกทั้งทำให้ผู้สอนมีกำลังใจในการเตรียมการสอนได้ดียิ่งขึ้นและมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ

7.2 รูปแบบของแบบวัดความพึงพอใจ

วิธีการวัดความพึงพอใจขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวัด โดยนักวิชาการได้เสนอรูปแบบการวัดความพึงพอใจไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

พรรณี ลีกิจวัฒน์ (2554: 176) กล่าวว่า แบบวัดความพึงพอใจมี 3 แบบ ดังนี้

1) แบบวัดเจตคติแบบของ Thurstone ประกอบด้วย คำถามจำนวนมาก ไม่น้อยกว่า 100 คำถาม เพื่อวัดเจตคติที่ดี คำถามเพื่อวัดเจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่ง ระดับของเจตคติหรือความรู้สึกตามแบบของ Thurstone แบ่งออกเป็น 11 ระดับ เริ่มจากระดับที่ต่ำที่สุดซึ่งเป็นความรู้สึกทางลบ โดยระดับนี้เป็นระดับที่มีความเห็นน้อยที่สุด เท่ากับ 1 ไปจนถึงระดับที่สูงที่สุดซึ่งเป็นความรู้สึกทางบวกระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 11 ส่วนระดับกลางเป็นความรู้สึกเป็นกลาง เท่ากับ 6

2) แบบวัดเจตคติแบบของ Osgood (Osgood's Scale) สามารถเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วิธีหาความแตกต่างของความหมายประกอบด้วยคำถามที่เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามเป็นคู่ในการวัดเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะประกอบด้วยมโนทัศน์เกี่ยวกับเจตคติ แต่ละมโนทัศน์ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เป็นคำคุณศัพท์ 3 จำพวก ต่อไปนี้

- คำคุณศัพท์แสดงการประเมินผล เช่น ดี-เลว น่ารัก-เกลียด สวย-ขี้เหร่
- คำคุณศัพท์แสดงศักยภาพ เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ หนัก-เบา ใหญ่-เล็ก

สรุปได้ว่ารูปแบบของแบบวัดความพึงพอใจ เป็นรูปแบบที่ผู้สอนสามารถเขียนข้อความถามให้ผู้เรียนได้ตามบริบทของผู้เรียนให้เป็นไปตามความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ส่วนการกำหนดระดับหรือเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจ ผู้สอนต้องมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจนและกำหนดจุดมุ่งหมายตามทฤษฎีที่นักวิชาการได้กำหนด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สุภามาต เทียนทอง (2553) ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องการถนอมอาหารก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง 2) ผลการเรียนรู้ เรื่อง การถนอมอาหารของนักเรียน พบว่า สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ฐานอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน

ภัทราวดี มากมี (2554) ได้เสนอบทความในหัวข้อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) โดยได้สรุปความหมายของ PBL คุณลักษณะของ PBL และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ความหมายของ PBL เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีมากวิธีหนึ่ง คือ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) คุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ยังมีโอกาสออกไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในส่วนของผู้สอนก็ลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมในชั้นเรียนลงกันผู้เรียนมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเอง สามารถหาความรู้ใหม่ได้ตามความประสงค์ผู้เรียนต้องทำงานเป็นกลุ่ม 3) กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา การระดมสมอง การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนการศึกษาค้นคว้า การสร้างประเด็นการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา และการสรุปผลและรายงานผล มีบทบาทให้กำลังใจผู้เรียนในการอภิปรายและเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และช่วยประสานกลุ่ม ชับเคลื่อนการอภิปรายและรักษาเวลา ให้กลุ่มได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ รวมถึงตรวจสอบความเข้าใจของกลุ่มและสุดท้ายคือและประเมินการแสดงออกของสมาชิกในกลุ่ม

เอกพันธ์ บางยี่ขัน (2559) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหัวข้อความหลากหลายของเตตราในรายวิชาเตตราวิทยาโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาเตตราวิทยาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งมีเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน และแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้หัวข้อความหลากหลายของเหตุการณ์ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ที่มีกิจกรรมแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสัมฤทธิ์ผล 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ย 3.69

ณัฐพร เอี่ยมทอง (2560) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบปัญหาเป็นฐานและการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนโดยใช้รูปแบบ Problem-Based Learning สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนโดยใช้รูปแบบ Problem-Based Learning สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบ Problem-Based Learning สูงกว่ารูปแบบการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบ Problem-Based Learning สูงกว่ารูปแบบการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาริญา และสุม (2560) ได้ทำการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน 18 ชั่วโมง พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

วราภรณ์ ไทยมิตร (2560) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรม PBL เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยกำหนดให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 7 แผน มีระดับความเหมาะสมประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด 5 แผน และระดับมาก จำนวน 2 แผน และ 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

มะสติ มะเซ็ง (2560) ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลฟิกฮฺ (ศาสนบัญญัติ) เรื่อง อิบาตะห์ยามเจ็บบ่วยในอิสลามโดยใช้บทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว โดยวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาและอาหารประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทบาทสมมุติก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน จำนวนชั่วโมงทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยบทบาทสมมติมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.76/83.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์กำหนด และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อดุลอายิ ยูโน (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้สาระวิชาภาษาอาหรับ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 6 โรงเรียนอัสตรอเกียะห์อิสลามียะห์ โดยใช้การสอนแบบเทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนแบบการคิดหมวก 6 ใบ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนระหว่างการสอน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อแผนประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้สาระวิชาภาษาอาหรับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 6 โรงเรียนอัสตรอเกียะห์อิสลามียะห์โดยใช้การสอนแบบเทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ (82.81/81.16) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการคิดวิเคราะห์หลังจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สาระวิชาภาษาอาหรับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 6 โรงเรียนอัสตรอเกียะห์อิสลามียะห์โดยใช้การสอนแบบเทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบเทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติไม่มีความแตกต่าง ส่วนหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สาระวิชาภาษาอาหรับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 6 โรงเรียนอัสตรอเกียะห์อิสลามียะห์โดยใช้การสอนแบบเทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

จริญญา ปรีชาวิภาช (2561) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาพื้นฐาน (PBL) เรื่อง โจทย์ปัญหาอัตราส่วนสัดส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ด้วยจุดประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ 2) ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้วิชาปัญหาพื้นฐาน โดยใช้ห้องเรียนที่ได้จากการจับฉลากนำมาทดลองโดยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาพื้นฐาน (PBL) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาวิชา

คณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนตอบแผนพบว่าอยู่ในระดับมาก

ซาฮีดดา เฮงเปีย (2561) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มารยาทต่ออัลกุรอาน สารอะลัลลัคลา โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนธรรมอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนที่ใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อแผนที่ใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มารยาทต่ออัลกุรอาน สารอะลัลลัคลา โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน $E_1/E_2 = 80/80$ มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 84.17/83.33$ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทต่ออัลกุรอาน สารอะลัลลัคลาและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ยามีละห์ โต๊ะแม (2561) ได้ทำการวิจัยการจัดการเรียนรู้รายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการวิจัยเป็นรูปแบบกึ่งทดลอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐานมีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ $87.25/88.13$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $80/80$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้อย่างบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐานคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้อย่างบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมทั้ง 5 ด้าน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.52$)

ดวงสุดา สุปมา (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัย คือ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 3 แผน โดยใช้วิธีการสังเกตการสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็น

กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน สามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ถูกต้อง และพูดได้คล่องแคล่วขึ้น ครูผู้สอนควรนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อรมนัส วงศ์ไทย (2562) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจุดมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประธานพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาเรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยการวิจัยเป็นการวิจัยปฏิบัติการเชิงคุณภาพ โดยใช้แผนจัดการเรียนรู้ที่มีปัญหาเป็นฐาน และประเมินผ่านฉบับบันทึกการสะท้อนผล แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการอย่างเดียวก่อนเริ่มต้นจากการใช้สถานการณ์ปัญหาซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและอ่านและแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในขั้นที่ 3 รวบรวมและจัดการกับข้อมูล และขั้นที่ 5 การประเมินและตัดสินใจ โดยครูจะมีบทบาทอย่างมากในช่วงแรกในการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและเกิดการโต้แย้งและจะค่อยๆลดบทบาทลงเมื่อเห็นว่านักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง 2) นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นตามลำดับจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึง 3 เดือนมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การให้เหตุผลการคิดอย่างเป็นระบบการประเมินและตัดสินใจในการแก้ปัญหา

สุนันทา ศรีโมรส (2562) ได้ดำเนินการวิจัยในหัวข้อการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีเครื่องมือแผนการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน แบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 25.08 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนไม่เกินทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 25.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สามารถ ภูพาดศรี (2563) ได้ดำเนินการวิจัยในหัวข้อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ (PLC) โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เรื่อง สถิติ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีทักษะการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ได้ดีเยี่ยม โดยได้ผลจากการรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ร่วมเปิดชั้นเรียน (PLC) 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิระสิทธิ์ มาตอำพร (2563) ได้ดำเนินการวิจัยหัวข้อการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนเรื่องการประยุกต์ร้อยละชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จุดมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ขั้นต้น โดยใช้แผนการจัดการการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 18 ชั่วโมง ผลการวิจัยปรากฏว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.45/78.11 และมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5364 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 53.64 อีกทั้งนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 23.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เฉลี่ยเท่ากับ 39.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 นอกจากนี้นักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมมีความคงทนในการเรียนรู้จากคะแนนทดสอบหลังเรียน 14 วัน เฉลี่ยเท่ากับ 23.10 ซึ่งไม่แตกต่างกับคะแนนทดสอบหลังเรียนที่ระดับนัยยะสำคัญทางสถิติ .05

มูฮัมหมัดฟารีกี อีแมตะซอ (2564) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการปฏิบัติการละหมาดรายวิชาอิสลามศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการปฏิบัติการละหมาดรายวิชาอิสลามศึกษา 2) เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติการละหมาดโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 แผน 12 ชั่วโมง แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนมีค่าเท่ากับ

- 80.25/84.00 2) การประเมินทักษะการละหมาดมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 41.60/51.90
 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเงินของนักเรียนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 21.05/32.35
 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับแรกซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.37

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เดวี ลิสนาตี (Dewi Lisnawati, 2019: 25-41) ทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์โมเดลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL กับสื่อการสอนวิชาเคมีและกฎหมายพื้นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลของนักเรียนชั้น 10 ในสมาคมโรงเรียนคริสเตียน จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ปีการศึกษา 2019/2020 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลของกลุ่มนักเรียนชั้น 10 ในสมาคมโรงเรียนคริสเตียน จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซียโดยการประยุกต์โมเดลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้เหตุผลโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยการประยุกต์โมเดลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้น 10 ในสมาคมโรงเรียนคริสเตียน จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 7 ชั้นเรียน ปีการศึกษา 2019/2020 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้น 10 ในสมาคมโรงเรียนคริสเตียน จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 25 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลของกลุ่มนักเรียนในสมาคมโรงเรียนคริสเตียน จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยประยุกต์ใช้โมเดลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มนักเรียนในสมาคมโรงเรียนคริสเตียน จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยประยุกต์ใช้โมเดล การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.66

อวา ลุดดีน บูรฮานา (Awaludin Burhana, 2021: 302-307) ได้เสนองานวิชาการในหัวข้อการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและนำเสนอผลการใช้รูปแบบ PBL ซึ่งจากการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบ PBL เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ถึงรูปแบบการแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์จริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะในการสื่อสาร ทำงานร่วมกัน เพื่อสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในการสร้างความคิดและไอเดียแก่ผู้เรียน ซึ่งการคิดแบบมีวิจารณญาณนั้นเป็นทักษะการคิดที่จำเป็นต้องใช้ทักษะและความเข้าใจในหลาย ๆ ด้านโดยทักษะนี้สามารถพัฒนาได้ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

นินิน ตะวี นอวีตา และคณะ (Ninin Dwi Novita and Other, 2019) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่มีต่อแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นชื่อรีซาตุ บินดาอัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อแรงจูงใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวิธีการรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถาม 2) แบบสังเกต โดยผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ากีนอกู และทานโดแกน (Akinoglu & Tandogan, 2007) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการเรียนรู้ความคิดรวบยอดในการศึกษาทั้งสองใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากแบบการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาวิจัยได้ดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2547-2548 จำนวน 50 คน เวลาเรียน 30 ชั่วโมง ในการวิจัยใช้เครื่องมือวัด 3 แบบ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายเปิดและแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เท่ากับ 0.89 ซึ่งกลุ่มควบคุมใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาแนวคิดเชิงบวกของนักเรียนและทำให้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำสุด

เฮสเตอร์เบิร์ก (Hesterberg, 2005) ได้ศึกษาเพื่อประเมินรายวิชาหนึ่งซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานที่ใช้สอนเป็น รายวิชาภาคปฏิบัติงานสังคมด้านการแพทย์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเคนแทกกีเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการประเมินสมรรถภาพในตนเองและการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมด้านการแพทย์ มหาวิทยาลัยอื่น จำนวน 39 คน และเพื่อเปรียบเทียบผลเหล่านั้นกับนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐาน จำนวน 53 คน ที่ลงทะเบียนเรียนโปรแกรมงานสังคมด้านการแพทย์ในมหาวิทยาลัยเทศบาลแห่งหนึ่งและในมหาวิทยาลัยที่ร่วมกับโบสถ์เอกชนแห่งหนึ่งในการศึกษาแบบกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนทำการวัดทั้ง 2 กลุ่มด้วยแบบวัดก่อนและหลังการเรียน 2 ชนิด คือ แบบประเมินการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของ Watson Glaser ฟอรัม S และแบบวัดสมรรถภาพในตนเองด้านการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานไม่ได้แสดงให้เห็นว่า มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานแต่ลักษณะ จำนวนข้อมูลมีข้อจำกัดมากนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนการทดสอบในแบบวัดสมรรถภาพในตนเองด้านการปฏิบัติขั้นพื้นฐานหลังการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญนักศึกษาที่เรียนโดย

อาศัยปัญหาเป็นฐานไม่ได้ประมาณค่ารายวิชาต่าง ๆ ที่เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานสูงกว่านักศึกษาในแผนกอื่นที่ไม่ได้เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานเมื่อวัดโดยใช้เครื่องมือประเมินครู/รายวิชาของมหาวิทยาลัยเคนทักกีแต่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญว่าเกือบ 75% ของนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานที่รายงานว่าพวกตนคาดหวังเกรด A เมื่อเทียบกับประมาณ 60% ของนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐานนักศึกษาที่เรียนโดยอาศัยปัญหาเป็นฐานรายงานว่าใช้เวลา

อีกา เปรินามาซารี (2018) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษาตอนปลายโรงเรียน Sain Alquran วาฮิดฮาซิม โยจาการตาร์ เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยให้กลุ่มเป้าหมายทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอิสลามศึกษาของผู้เรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 ($0.004 < 0.05$)

มุฮำหมัดรอฎี (2010) ได้ทำการวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูงผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในห้องเรียนจำลองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 เทคโนโลยีและการศึกษา (ทักษะชีวิต) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีของมาเลเซียของนักเรียน จำนวน 73 คน ผ่านการเรียนรู้วิธีจากปัญหาในเรื่องของลิขสิทธิ์และตอนนี้อยู่ในภาคเรียนสุดท้าย การศึกษาได้มีส่วนร่วมเป็นตัวอย่างการศึกษาระหว่างทักษะการคิดระดับสูงที่กำลังศึกษา ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้และทักษะการตัดสินใจ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของทักษะการคิดระดับสูงอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดระดับสูงที่ผ่านการเรียนรู้จากปัญหาในเรื่องของการประดิษฐ์

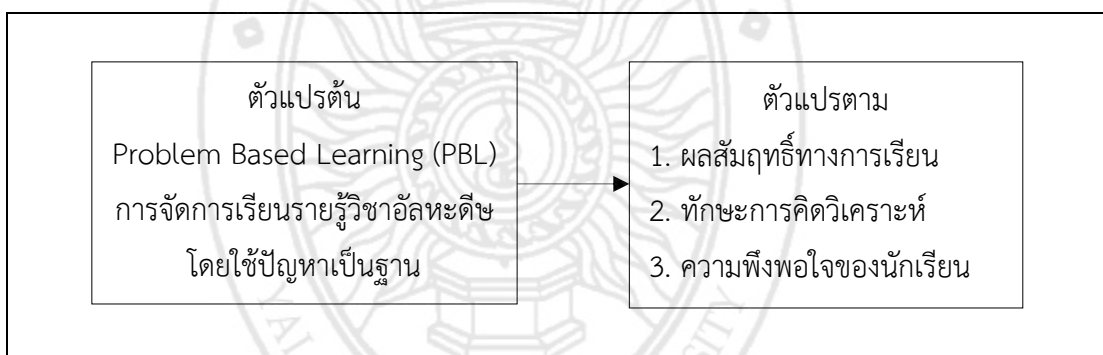
อิรนาวาตี ฮาบีบ (Irnawati Habib, 2021) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอิสลามศึกษาสำหรับนักเรียนโรงเรียนดาซาร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายวิชาอิสลามศึกษาเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียน จำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายวิชาอิสลามศึกษาที่มีพัฒนาการจากเดิม 80.44 เป็น 85.06

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL สามารถช่วยพัฒนาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้งในรายวิชาอิสลามศึกษาและรายวิชาสามัญโดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าวทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีความตั้งใจเรียนมากกว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Passive Learning ดังนั้น

การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานเหมาะสำหรับผู้สอนที่มีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งการวิจัยภายในประเทศและการวิจัยต่างประเทศส่วนใหญ่ยังไม่พบการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ PBL ในรายวิชาอิสลามศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นว่า ควรนำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ PBL บูรณาการในรายวิชาอิสลามศึกษาเพื่อพัฒนาให้การสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาสอดคล้องกับเทคนิคการสอนในศตวรรษที่ 21 หรือ Active Learning และสามารถพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์พร้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ

กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ผู้ค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 540 คน จาก 12 ห้องเรียน โดยมีนักเรียนห้องละ 45 คน เป็นนักเรียนชาย 225 คน นักเรียนหญิง 315 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2/1 จำนวน 45 คน เป็นห้องเรียนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเลือกห้องเรียนที่ใช้ในการทดลองด้วยการเขียนชื่อห้องในกระดาษ จำนวน 12 ใบ จากห้องเรียนที่มีทั้งหมด 12 ห้อง และนำห้องเรียนที่ได้จากการสุ่มทดลองจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐาน (PBL)

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. ลักษณะเครื่องมือ

1) การค้นคว้าอิสระการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าอิสระกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง

2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ตอนกลางรายวิชาอัลหะดีษที่มีลักษณะข้อสอบเป็นปรนัย จำนวน 30 ข้อ

3) แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางที่มีลักษณะข้อสอบเป็นปรนัย จำนวน 25 ข้อ

4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาอัลหะดีษ จำนวน 10 ข้อ

2. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ผู้ค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้
2) ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงเหมาะสมกับบริบทโรงเรียน

3) ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 รายวิชาอัลหะดีษ

4) ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ พุทธศักราช 2560 ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 รายวิชาอัลหะดีษ

5) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ 10 ชั่วโมง 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์

เรื่อง	จำนวน (ชั่วโมง)
แผนที่ 1 ผู้ลี้ภัย (أَتْرُونَ مَا الْمُفْلِس)	2
แผนที่ 2 หลักรัศมีที่สมบูรณ์ (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ)	2
แผนที่ 3 การลักขโมย (لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يُسْرِقُ الْبَيْضَةَ)	2
แผนที่ 4 การอิจฉาริษยา (كَيْدٌ وَالْحَسَدُ)	2
แผนที่ 5 การนินทาว่าร้าย (ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ)	2
รวม	10

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบกับเอกสารที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านภาษา พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระได้ให้ผู้ค้นคว้าอิสระให้ระบุหัวข้อสาระสำคัญของรายวิชาโดยให้ข้อสังเกตว่าการเขียนแต่องค์ประกอบมีความแตกต่างกันใดจึงไม่ควรเขียนเหมือนกัน แก้ไขในองค์ประกอบที่ 9 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ โดยให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นสื่อชนิดใด และแก้ไขในองค์ประกอบที่ 11 การวัดและประเมินผล โดยให้วิธีการวัดและเครื่องมือมีความสัมพันธ์กัน อีกทั้งในแง่ของน้ำหนักคะแนนจำเป็นต้องมีความเหมาะสมต่อภาระงานที่มอบแก่ผู้เรียน

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้และเอกสารที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ผ่านการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน พร้อมหาค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีเกณฑ์อยู่ในระหว่าง 0.66-1.00 โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

โดยผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย (MEAN) ซึ่งก็คือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของข้อสอบแต่ละข้อโดยจะพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีเกณฑ์อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ทั้ง 5 แผน

8) นำผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในด้านของการจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 8 โดยได้เสนอให้มีการทบทวนรูปแบบการใช้ 5M ทุกครั้งที่เริ่มบทเรียนใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการทุกครั้ง อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อสังเกตในด้านของการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีเทคนิคที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนในการเรียน โดยผู้ค้นคว้าอิสระได้นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

2.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1) ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการวัดและประเมินผล เทคนิคการเขียนข้อสอบจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ ทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดจำนวนข้อแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3) นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านภาษา พร้อมตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพร้อมหาค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีเกณฑ์อยู่ในระหว่าง 0.66-1.00 โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์นั้นจริง

0 แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์นั้นหรือไม่

-1 แน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์นั้น

จากผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งก็คือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของข้อสอบแต่ละข้อ โดยจะพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ดังนั้น จึงพบว่ามีข้อสอบที่เข้าเกณฑ์หรือมีความตรงหรือสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จำนวน 30 ข้อ จากทั้งหมด 30 ข้อ มีข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ

6) นำผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในด้านการใช้คำทั้งในการตั้งคำถามและตัวเลือกให้มีความเหมาะสมและไม่มีความคลุมเครือ การเรียบเรียงตัวเลือกให้เรียงจากประโยคที่ยาวไปยังประโยคที่สั้น หรือประโยคที่สั้นไปยังประโยคที่ยาว โดยผู้ค้นคว้าอิสระได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

7) นำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2/1 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาอัลหะดีษมาแล้ว จำนวน 30 ข้อ ระยะเวลาทำแบบทดสอบ 20 นาที

8) นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าระดับความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ความยากง่ายของแบบประเมินแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.20-1.00

9) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

2.3 การสร้างแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์

1) ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบ และกระบวนการต่าง ๆ ในการวัดและประเมินผล เทคนิคการเขียนข้อสอบจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ ทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดจำนวนข้อแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์

3) นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

4) นำแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านภาษา พร้อมตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

5) นำแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์ พร้อมหาค่า IOC ของแบบทดสอบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์ เพื่อให้มีเกณฑ์อยู่ในระหว่าง 0.66-1.00 ผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งก็คือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของข้อสอบแต่ละข้อ โดยจะพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ดังนั้นจึงพบว่าข้อสอบที่เข้าเกณฑ์หรือมีความตรงหรือสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จำนวน 25 ข้อ จากทั้งหมด 25 ข้อ สรุปผลจากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 25 ข้อ

6) นำผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์ ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ในแง่ของการใช้คำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญได้เสนอว่า คำถามการคิดวิเคราะห์ควรเป็นคำถามที่เน้นให้ผู้ตอบได้ใช้ความสามารถในการแยกแยะสามารถบอกอะไรเป็นเหตุและผล โดยให้หลีกเลี่ยงคำถามที่ใช้ว่า “อย่างไร และจงอธิบาย”

ซึ่งเป็นคำที่ใช้สำหรับการประเมินความรู้ความเข้าใจผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอให้ปรับใช้ตัวเลือก และตัดคำที่ซ้ำซ้อนหรือมีความหมายที่คลุมเครือ โดยผู้ค้นคว้าอิสระได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

7) นำแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่แก้ไขแล้ว จัดพิมพ์เป็นข้อสอบ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2/1 ที่ผ่านการเรียนรายวิชาอัลหะดีษมาแล้วจำนวน 25 ข้อ ระยะเวลาทำแบบทดสอบ 20 นาที และนำผลมาพิจารณาจากค่าความยากง่ายของข้อคำถามรายข้อผลการวิเคราะห์ความยากง่ายของแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.20-1.00

8) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00

2.4 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

1) ศึกษาวิธีสร้างแบบวัดความพึงพอใจจากเอกสาร

2) ร่างแบบประเมินความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนแบบของไลเกอร์ตสเกล (Likert Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดจำนวน 10 ข้อ จากนั้นนำความพึงพอใจของผู้กลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 8-11) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

จากผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งก็คือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของข้อสอบแต่ละข้อ โดยจะพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ดังนั้น จึงพบว่า มีข้อสอบที่เข้าเกณฑ์หรือมีความตรงหรือสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จำนวน 10 ข้อ จากทั้งหมด 10 ข้อ พบว่า มีข้อคำถามที่ใช้ได้ จำนวน 10 ข้อ

3) นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความชัดเจนของข้อความและภาษา

4) ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะ

5) นำแบบวัดความพึงพอใจตรวจให้คะแนนและหาค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

6) ปรับปรุงแก้ไขและนำแบบประเมินความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ผู้ค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มที่ศึกษาด้วยตนเอง โดยดำเนินการค้นคว้าอิสระตามลำดับ ดังนี้

1. ก่อนการทดลอง

- 1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการศึกษา และทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มที่ศึกษาด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์
- 2) จัดนักเรียนกลุ่มที่ศึกษาเข้ากลุ่มการเรียนรู้ กลุ่มละ 7 คน ตามรูปแบบกลุ่มการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กล่าวคือ ในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 5 คน และอ่อน 1 คน นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการของกลุ่ม และระบุหน้าที่ของแต่ละคนอย่างชัดเจน ผู้ค้นคว้าอิสระอธิบายบทบาทหน้าที่และวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานให้แก่นักเรียน

2. ขั้นตอนการทดลอง

ผู้ค้นคว้าอิสระดำเนินการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มที่ศึกษาด้วยตนเองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 5 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง

3. ขั้นหลังการทดลอง

ภายหลังจากดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ค้นคว้าอิสระทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์และแบบประเมินความพึงพอใจ

4. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการค้นคว้าอิสระ

ผู้ค้นคว้าอิสระนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้ค้นคว้าอิสระคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้รวมถึงแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลัง แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

- 1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL โดยการทดสอบ Pair Simple t-Test
- 2) การเปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์ของนักเรียนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL โดยการทดสอบ Pair Simple t-Test
- 3) หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยง (Validity) ของเครื่องมือตามวิธีของโรวินेलลี (Rovineli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) และค่า IOC $N\Sigma R =$ เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาระหว่างข้อสอบกับเนื้อหา ΣR คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด มีเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนนค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)
- 3) ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 27% ใช้สูตร ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดา, 2543: 177-178)

$$\text{สูตร} \quad p = \frac{p_H + p_L}{2n}$$

$$r = \frac{p_H - p_L}{n}$$

เมื่อ	p_H	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	p_L	แทน	จำนวนนักเรียนตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

4) ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีการของ แบรินแนน (Brannan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2548: 155) $D = N H RU-RL$ เมื่อ D คือ ค่าอำนาจจำแนก RU คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนสูง RL คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนต่ำ NH คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มคะแนนสูงหรือกลุ่มคะแนนต่ำ ๆ การแปลงความหมายค่าดัชนีอำนาจจำแนก ดังนี้ (พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์, 2554: 4-5) ดัชนีค่าอำนาจจำแนก

มากกว่า 0.40	ดีมาก
0.30-0.39	ดี
0.20-0.29	ปานกลาง
0.00-0.19	ปรับปรุงน้อยกว่า
0.00	ตัดทิ้ง

5) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ตามวิธีลิวิงตัน (Livingston, 1972) โดยคำนวณจากสูตร $RCC = \sigma^2 (KR.20) + (\mu + KC) 2\sigma^2 + (\mu - KC) 2$

6) สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (Pair Simple t-Test) โดย $df = n-1$

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t หมายถึง ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D หมายถึง ผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n หมายถึง กลุ่มตัวอย่างหรือคู่คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ซึ่งผู้ค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อน	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (>24)	0	0
ระดับปานกลาง (18-24)	0	0
ระดับต่ำ (<18)	45	100.0
Mean (S.D.)	7.58 (2.56)	
Minimum, Maximum	3, 13	

จากตารางที่ 3 พบว่า ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับสูงได้คะแนนมากกว่า 24 คะแนน ร้อยละ 0 ได้ระดับปานกลางได้คะแนนระหว่าง 18-24 คะแนน ร้อยละ 0 และอยู่ในระดับต่ำได้คะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน ร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 7.58 ($\bar{x} = 2.56$)

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (>24)	30	66.7
ระดับปานกลาง (18-24)	15	33.3
ระดับต่ำ (<18)	0	0
Mean (S.D.)	24.98 (4.01)	
Minimum, Maximum	18, 30	

จากตารางที่ 4 พบว่า หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงได้คะแนนมากกว่า 24 คะแนน ร้อยละ 66.7 อยู่ในระดับปานกลางได้คะแนนระหว่าง 18-24 คะแนน ร้อยละ 33.3 และอยู่ในระดับต่ำได้คะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน ร้อยละ 0 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 24.98 ($\bar{x} = 4.01$)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (>24)	0	0	30	66.7
ระดับปานกลาง (18-24)	0	0	15	33.3
ระดับต่ำ (<18)	45	100.0	0	0
Mean (S.D.)	7.58 (2.56)		24.98 (4.01)	
Minimum, Maximum	3, 13		18, 30	

จากตารางที่ 5 พบว่า ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL กลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 7.58 ($\bar{x} = 2.56$) และหลังใช้แผนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 66.7 และระดับปานกลาง ร้อยละ 33.3 มีคะแนนเฉลี่ย 24.98 ($\bar{x} = 4.01$)

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL รายวิชาอัลหะดีษ

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t-Test	p-Values
ก่อนเรียน	45	7.58	2.56	-29.94	<0.001
หลังเรียน	45	24.98	4.01		

จากตารางที่ 6 พบว่า หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

ทักษะการคิดวิเคราะห์	ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดีมาก 20-25	0	0
ระดับดี 18-19	0	0
ระดับปานกลาง 15-17	0	0
ระดับต่ำสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 12-14	0	0
ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0-11	45	100.0
Mean (S.D.)	5.20 (2.63)	
Minimum, Maximum	0, 10	

จากตารางที่ 7 พบว่า ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยได้คะแนน 0-11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5.20 ($\bar{x}$ = 2.63)

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

ทักษะการคิดวิเคราะห์	หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดีมาก 20-25	26	57.8
ระดับดี 18-19	8	17.8
ระดับปานกลาง 15-17	6	13.3
ระดับต่ำสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 12-14	5	11.1
ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0-11	0	0.0
Mean (S.D.)	20.78 (4.16)	
Minimum, Maximum	12, 25	

จากตารางที่ 8 พบว่า หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ คะแนน 12-14 คะแนน ร้อยละ 11.1 จำนวน 5 คน อยู่ในระดับปานกลางได้คะแนน 15-17 คะแนน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 อยู่ในระดับดีได้คะแนน 18-19 คะแนน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และอยู่ในระดับดีมาก 20-25 คะแนน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 20.78 ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบผลการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

ทักษะการคิดวิเคราะห์	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดีมาก 20-25	0	0	26	57.8
ระดับดี 18-19	0	0	8	17.8
ระดับปานกลาง 15-17	0	0	6	13.3
ระดับต่ำสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 12-14	0	0	5	11.1
ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0-11	45	100.0	0	0.0
Mean (S.D.)	5.20 (2.63)		20.78 (4.16)	
Minimum, Maximum	0, 10		12, 25	

จากตารางที่ 9 พบว่า ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5.20 ($\bar{x}$ = 2.63) และหลังใช้แผนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 57.8 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 17.8 มีคะแนนเฉลี่ย 20.78 ($\bar{x}$ = 4.16)

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบผลทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t-Test	p-Values
ก่อนเรียน	45	5.20	2.63	-29.18	<0.001
หลังเรียน	45	20.78	4.16		

จากตารางที่ 10 พบว่า หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาที่น่าสนใจและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.78	.60	มากที่สุด
2. นักเรียนชอบเรียนรายวิชาที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.64	.68	มากที่สุด
3. บรรยากาศในห้องเรียนทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.76	.53	มากที่สุด
4. บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	4.56	.69	มากที่สุด

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
5. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของนักเรียน	4.80	.55	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้	4.69	.56	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.73	.54	มากที่สุด
8. การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.58	.72	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานและมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม	4.93	.33	มากที่สุด
10. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักเรียนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.64	.61	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.71	.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานและมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.93 รองลงมา คือ สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 4.80 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้มีคะแนนเฉลี่ย 4.56

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ผู้ค้นคว้าอิสระได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

สรุปผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

จากการศึกษา พบว่า ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 2.56$ และหลังใช้แผนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 66.7 และระดับปานกลางร้อยละ 33.3 มีคะแนนเฉลี่ย 24.98 ($\bar{X} = 4.01$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

จากการศึกษา พบว่า ก่อนใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5.20 ($\bar{X} = 2.63$) และหลังใช้แผนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 57.8 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 17.8 มีคะแนนเฉลี่ย 20.78 ($\bar{X} = 4.16$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานและมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.93 รองลงมา คือ สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 4.80 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้มีคะแนนเฉลี่ย 4.56

อภิปรายผล

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าอิสระอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

จากการศึกษา พบว่า หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < 0.001$) เนื่องจากการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการเรียนรูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนจำมากยิ่งขึ้น ต้องหาข้อมูลเองและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิมซ้ำ ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทราวดี มากมี (2554) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบนี้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและลดบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนให้เป็นเพียงผู้ควบคุมที่ทำหน้าที่หลักคือการใช้คำถามในการนำและกำหนดทิศทางการค้นหาข้อมูลของ

ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันค้นคว้าหาข้อมูลและใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ตามสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดไว้ในเวลาที่จำกัดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สามารถ ภูพาศรี (2563) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของรายวิชาอัลหะดีษสามารถนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานบูรณาการร่วมกับแนวทางการจัดเรียนการสอนได้โดยไม่มีผลกระทบกับเป้าประสงค์ที่ทางหลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดทั้งในด้านของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อดีของการเรียนด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐานที่เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยเน้นการสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งความรู้ใหม่ได้มาจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานแบบกลุ่มเพื่อระดมความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพเกล้า ศรีมาตย์กุล (2557) และสุริยะ หาญพิชัย (2563) ที่ได้กล่าวว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการดีในด้านของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งจุดเด่นของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ มีการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น โดยปัญหาที่ได้มาต้องมีลักษณะคลุมเครือ สามารถแก้ปัญหาได้หลายวิธีโดยที่ผู้เรียนค้นคว้าจากสื่อภายนอกหาคำตอบด้วยตนเอง (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2545: 11-17) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิศนา แคมมณี (2557) และสาวิตตรี พรหมบึงลำ (2564) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริงโดยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของตนเองโดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูล เนื้อหาอื่นเพิ่มเติมจากหนังสือทั่วไป หนังสือเรียน โดยนักเรียนสามารถใช้กระบวนการที่หลากหลายในการค้นคว้าจากปัญหาที่ครูเป็นผู้กำหนดให้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการหาคำตอบ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและขั้นตอนในการหาคำตอบเพื่อความเข้าใจ ความถูกต้องในการหาคำตอบ ทั้งนี้คำถามที่เป็นตัวนำพานักเรียนไปยังคำตอบที่นักเรียนได้นั้นยังเป็นตัวช่วยให้นักเรียนสามารถมองภาพรวมของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องบทเรียนดังกล่าวได้ครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระอื่น ๆ ได้อีกมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

จากการศึกษา พบว่า หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < 0.001$) เนื่องจากการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการใช้ยุทธวิธีในการสืบเสาะหาความรู้ หาคำตอบ มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลและกระตุ้นการเรียนรู้ที่นำปัญหาให้ผู้เรียนได้คิดแก้ไข นับเป็นสิ่งที่ท้าทายและปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ยังปลูกฝังให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบ ทบทวน สิ่งสำคัญผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ มีการโต้แย้ง หรือเห็นด้วยในปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่แท้จริง สอดคล้องกับการวิจัยของ ญัฐพร เอี่ยมทอง (2560) ได้กล่าวว่า การสอนโดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการระบุปัญหา กำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐาน ตรวจสอบสมมติฐาน สรุป ประเมินผล และอ้างอิงตามความสมเหตุสมผล ทำให้สามารถวัดความสามารถผู้เรียนในการแยกแยะส่วนต่าง ๆ หรือส่วนย่อย ๆ หรือเนื้อหาต่าง ๆ ประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายสิ่งใด แต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไร ทักษะเหล่านี้เป็นรูปแบบ การสอนที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ด้วยตนเอง โดยครูจะต้องดำเนินการ เรียนรู้และใช้กระบวนการตั้งจุดความสนใจที่มีปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นอย่างอิสระ ใช้ ปัญหาเป็นศูนย์กลาง ประยุกต์ความรู้ ทักษะ เพื่อแก้ปัญหาและหมั่นพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้และ เป็นนักแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ ครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดคำถามหรือถกเถียงคำตอบให้ได้ จากนั้นครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางโดยวิธีการที่เหมาะสมที่ สำคัญผู้เรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการระดมกำลังสมองเพื่อ วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผล กำหนดวัตถุประสงค์ ค้นคว้าหาข้อมูลที่จะอธิบายผลตามการวิเคราะห์ ที่ตั้งไว้ เหล่านี้ล้วนเป็นวิธีการสอนที่เพิ่มพูนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัญญาปารย์ ศิลปะนิลมาลย์ (2564) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การสร้าง ศักยภาพด้านการคิดในการแก้ปัญหาของผู้เรียน คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้หาคำตอบด้วยตนเอง และได้หาคำตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อให้ผู้เรียนวิพากษ์ความเห็นของตนเองด้วย ด้วย การเตรียมพร้อมด้านหลักฐานที่ส่งเสริมให้ความคิดของตนมีน้ำหนักมากขึ้น (รัชณี อุดาทา, 2552: 68) ได้ให้ความเห็นว่า การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐานทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาและฝึกฝนทักษะการวิเคราะห์ ปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดย ใช้รูปแบบเป็นฐานตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับ สำนักมาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ (2550: 8) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเชื่อมโยง ปัญหาและระบุปัญหาเป็นขั้นที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหาสามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้อยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะ ค้นหาคำตอบ 2) ขั้นกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่มระดมสมองคิดวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการหาคำตอบครูกอยช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่ม 3) ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้านักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย 4) ขั้นสังเคราะห์ความรู้นักเรียนนำข้อ ค้นพบความรู้ที่ได้ค้นคว้ามานำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามี ความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด 5) ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบนักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงาน

ของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใดโดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง 6) ชี้แนะเสนอและประเมินผลงานนักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยได้ทำการบูรณาการเพื่อให้มีความเหมาะสมกับรายวิชาอัลหะดีษ เนื่องจากเป็นรายวิชาที่ใช้ภาษาอาหรับในการสอน ผู้ค้นคว้าอิสระจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ ในบทเรียนผ่านขั้นตอน M1 การทำความเข้าใจคำศัพท์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบทเรียนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการทำความเข้าใจกับคำศัพท์สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Oxford, 1990; ทะนงศักดิ์ กุตระกูล, 2560: 2) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์เปรียบเสมือนตัวช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ช่วยให้การเรียนง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการวิจัยของ (พิตรวัลย์ โกวิทวที, 2540; อารณศิริ พลรักษา, 2561) ที่ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ คือ คำศัพท์ ซึ่งการทำความเข้าใจคำศัพท์ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ (อมรทิพย์ ณ บางข้า, 2543; สุภาวดี ดอนเมือง, 2544; วิชนีย์ ทศตะ, 2547) ที่ให้ความเห็นว่าควรทำความเข้าใจคำศัพท์ และความหมายต่าง ๆ ของถ้อยคำ แนวคิด และมโนทัศน์ต่าง ๆ ให้ชัดเจนก่อนให้ผู้เรียนค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง ขั้นตอน M2 ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกันคิดและวิเคราะห์ สาเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวบทหะดีษ เพื่อกำหนดกรอบปัญหา โดยใช้ความรู้และความเข้าใจเดิมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ประสาธต์ เณียงเฉลิม, 2558: 137) ที่ให้ความเห็นว่า เมื่อผู้เรียนเป็นผู้กำหนดปัญหา ผู้เรียนจะมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนการสอนด้วย ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองจากเป็นผู้ฟังเป็นผู้เรียนที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีม จากขั้นตอนนี้พบว่า มุมมองของผู้เรียนต่อตัวบทหะดีษมีความแตกต่างกันและมีสถานการณ์ที่แตกต่างกันโดยมีปัญหาที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนความคิดและมุมมองของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 9-13) ที่ได้กล่าวว่า บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้มีลักษณะของผู้ที่เื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก และชี้แนะแนวทางตามความต้องการของนักเรียนที่สำคัญเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความสามารถ และทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้เรียนให้มากที่สุด ขั้นตอน M3 ผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผน และร่วมกันค้นคว้าองค์ประกอบต่าง ๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหะดีษ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นทีมที่เป็นหนึ่งทักษะที่สำคัญในการใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุขาดา แก้วพิกุล (2555) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และค้นหาคำตอบด้วยตนเองนำไปสู่การสร้างทักษะการรู้จักการร่วมกันวางแผนในการทำงาน รู้จักตัดสินใจในการแก้ปัญหา และที่สำคัญผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจการปฏิบัติงานที่เป็นกระบวนการและเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อให้

การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพตามเป้าประสงค์ที่กำหนด อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ ภูวิภาตววรรณ (2545: 1-2) พบว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง สามารถพัฒนาทักษะที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและมีความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ รู้วิธีคิดและมีความพร้อมในการเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสม ไม่ใช่เน้นการจดจำเพียงเนื้อหา อย่างเดียว อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนกล้าตัดสินใจและหาปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันตามหน้าที่ที่ได้แบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม (ทศนา แคมมณี, 2545) ได้กล่าวไว้ในผลการ สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวของผู้เรียน ขั้นตอน M4 ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกันแก้ปัญหาโดยผู้เรียนได้มี โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดและวิเคราะห์ภายในกลุ่ม ทำให้แต่ละกลุ่มสามารถเสนอการแก้ปัญหาใน สถานการณ์ต่าง ๆ โดยผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายถึงข้อมูลที่ได้มาว่า มีความถูกต้องครบถ้วนและ สมบูรณ์หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ร่วมตรวจสอบ หากยังไม่ครบถ้วนตามประเด็นปัญหาที่ผู้สอนกำหนด ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีความพร้อมในการนำเสนอหน้าชั้นในขั้นต่อไป ซึ่ง การหาหรือ แลกเปลี่ยนวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนที่มีการวิพากษ์ด้วยเหตุผล สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ทำงานเป็นกลุ่มและสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพ ความคงอยู่ของความรู้มากกว่า การเรียนแบบบรรยาย นอกจากนี้บรรยากาศการเรียนรู้มีชีวิตชีวา จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มัชฌรา ธรรมบุศย์ (2543: 13) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่ม มีการค้นหาข้อมูลร่วมกันทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ด้วยเหตุและผล อีกทั้งยังสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการรับฟังข้อมูลของสมาชิกในกลุ่ม โดยเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างสมาชิกและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ร่วมกันแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สุขศรีงาม (2545: 135-138) ว่า เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลาให้ โอกาสแก่ผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการคิด ฝึกการค้นหาข้อมูล จนค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาที่ หลากหลายนำไปสู่การใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการร่วมกันวิเคราะห์ สอดคล้องกับ อภิญญาภรณ์ โสภา (2557) ได้กล่าวว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่ง กันและกัน ที่สำคัญทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีความเข้าใจในงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยผลการวิจัย พบว่า การแบ่งปันประสบการณ์หรือชุดข้อมูลให้ผู้อื่นได้รับความรู้ในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากการค้นคว้า หาความรู้ สมาชิกภายในกลุ่มสามารถนำชุดความรู้ดังกล่าวไปพัฒนางานและความคิดของตนเองได้ ขั้นตอน M5 การสรุปและรายงานผล เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยผู้สอนกำหนดให้กลุ่มที่ฟัง เตรียมคำถามเพื่อซักถามกลุ่มนำเสนอ เพื่อเป็น การเรียนรู้ข้อมูลเพิ่มเติมที่แตกต่างกันออกไปจากกลุ่มอื่น แล้วบันทึกการเรียนรู้ที่ได้จากการนำเสนอ ผลงานของกลุ่มอื่นลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง โดยนักเรียนแต่ละคนมีวิธีการจดบันทึกใน รูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้สอนให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบของในแต่ละปัญหาและสถานการณ์ว่า

ครบถ้วนหรือยังมีประเด็นใดบ้างที่ต้องไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเบื้องต้นนักเรียนผู้สอนให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อน หลังจากนั้นผู้สอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อประเมินทักษะที่นักเรียนได้จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สอดคล้องกับ สาริญา และสุม (2560: 89) ที่กล่าวถึงการสรุปและรายงานผลของผู้เรียนที่ได้จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น เนื่องจากผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสนใจ มีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาวิชาจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึก ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ จึงมีความกระตือรือร้น สามารถใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งการทดลองและทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น ทักษะการสื่อสาร ทักษะสังคม เป็นต้น และยังสอดคล้องกับ Etherington (2011: 60) ได้กล่าวว่า การประเมินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถประเมินโดยการประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อน และการประเมินโดยครูผู้สอนเพื่อควบคุมการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เรียม จันบุณ (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการสืบพันธุ์ของพืชดอกโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผ่านเกณฑ์ที่มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานและมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.93 รองลงมา คือ สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 4.80 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้มีคะแนนเฉลี่ย 4.56 เนื่องจากโดยปกติแล้วนักเรียนจะเรียนในรูปแบบการบรรยาย คือ ครูจะเป็นผู้สอน ผู้บอก

ผู้เล่า บรรยายเนื้อหาตามหนังสือเรียนเมื่อนำเทคนิคการเรียนการสอนรูปแบบนี้มาใช้เด็กนักเรียนรู้สึกแปลกใหม่ เกิดความสนุกสนาน ต้องมีความสามัคคีกันถึงจะเกิดผลสำเร็จในการเรียนในรูปแบบนี้

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ประกอบกับปัจจุบันมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายทุกวิชาที่ทำให้เนื้อหาวิชามีมากกว่าที่จะเรียนรู้จากในห้องเรียนได้หมด ซึ่งการสอนแบบเดิมด้วยการ “พูด บอก เล่า” ไม่สามารถจะพัฒนาผู้เรียนให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปปฏิบัติได้ดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคมเทคโนโลยีจากผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการทดลองไปใช้

1) การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ ผู้สอนต้องมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการประยุกต์รูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ และสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ต้องการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ชั้นตอนต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนให้มีความยืดหยุ่นกับเนื้อหาและระยะเวลา

2) ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องเตรียมความพร้อมโดยผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น การวางแผนการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ หาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นต้น เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้สอนจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้ให้ชัดเจนก่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนง่ายต่อการเรียนรู้

3) ปัญหาที่พบในการใช้รูปแบบ PBL เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning ทำให้ผู้สอนต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยเฉพาะในด้านการแลกเปลี่ยนและเสนอความคิดเห็นของผู้เรียนภายในกลุ่ม ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะเกิดผลเสียทันทีหากผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในระหว่างดำเนินการค้นคว้าอิสระ พบว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบเครื่องมือด้านการประเมินที่สามารถประเมินการทำงานของผู้เรียนเป็นรายบุคคลในการทำงานรูปแบบกลุ่ม และต้องพัฒนาสื่อการสอนที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้อยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดในห้องเรียน ซึ่งการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้ค้นคว้าอิสระพบว่า ไม่เพียงแค่พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เท่านั้น แต่ยังพบว่า ผู้เรียนยังพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งไม่อยู่ในกรอบที่ผู้ค้นคว้าอิสระได้กำหนดจึงเสนอให้มีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า สามารถพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนด้านใดบ้างที่สอดคล้องกับทักษะการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

- กนกกร แววพหูสูต. (2549). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง สุนัขกับไฟฟ้าของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบการแก้ปัญหา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- _____. (2555). หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ฉบับปรับปรุง 2555. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กฤษณา ตามาพงศ์. (2555). ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อความสามารถในการคิด
วิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านกุดน้ำใส (3 พระครูอนุสรณ์) จังหวัดชัยภูมิ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). การคิดเชิงบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
_____. (2553). การคิดเชิงวิเคราะห์ Analytical Thinking. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- จารุมน หนูคง และพัลลภ พิริยะสุวรรณ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.
วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 5(2): 185-190.
- จารุวรรณ บุตรสุวรรณ. (2558). กระบวนการจัดทำบัญชีต้นทุนเกี่ยวกับข้าวบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียงของประชาชนในบ้านเขวา ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชวลิต ชุกำแพง. (2550). การประเมินการเรียนรู้. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
_____. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: ทีคิวพี.
- ชาฮีดา เองเปีย. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องมารยาทต่ออัลกุรอาน สาระฮ์อัลคลากโดยใช้
เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
อิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ชุลกอร์นัยน์ เบ็ญญา. (2558). สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มของครูในโรงเรียนสองระบบ จังหวัดปัตตานี. *วารสารอัล-อิกมะฮุมหาวิทยาลัยฟาฏอนี*. 5(9): 123-141.
- จิตติพร ปานมา. (2554). การประเมินและการพัฒนาโจทย์ปัญหา (Scenario). *จุดสาร PBL วิทยาลัย*. 4(2): 7-8.
- ณัฐพร เอี่ยมทอง. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยรูปแบบ Problem-Based Learning กับรูปแบบการสอนปกติ. *วารสารราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 16(2): 23-24.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: บริษัท วี พรินท์ (1991) จำกัด.
- ดวงสุดา สุปมา. (2562). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19.
- ทองใบ นี้อุ่นจิตร. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์และทักษะการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการสอนแบบประเวศและการสอบแบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ทิวาวรรณ จิตตะภาค. (2548). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning/PBL). สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 3(2): 208-222.

- ปณิตา วรรณพิรุณ. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา โภคพิพัฒน์. (2553). การจัดการเรียนรู้แบบเดินเรื่องที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประกาศิต สายธนู. (2553). ผลการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ PBL กับการเรียนแบบ PBL เรื่อง การเขียนภาพฉาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประนอม เมตตาवासี. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการหาเหตุผลทางคณิตศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TGT กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ 4MAT. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารักษ์. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- ประสาธน์ เนิ่งเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียทิพย์ บุญคง. (2546). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรจิต ประทุมสุวรรณ. (2553). การพัฒนาชุดการสอนการควบคุมไฮดรอลิกไฟฟ้าแบบพีซี วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไฟฟ้าศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2554). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์. (2560). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ SPSS. [เว็บบล็อก]. เข้าถึงได้จาก https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/20190424533JPe203_fulltext.pdf. [20 มกราคม 2567].

- วงรัตน์ เดชะคุปต์. (2544). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงลักษณ์ จันตะวัน. (2551). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา (PBL) เป็นหลัก เรื่อง ระบบนิเวศคว้านพะเยา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัชรี นาคผง. (2562). **การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2545). **คู่มือการพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พาริดา ดอแม. (2562). **ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ในการแก้ปัญหาสาระการเรียนรู้อัลกอริทึมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2543). **การประเมินผลการเรียน**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- ภัทราวดี มากมี. (2554). **การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. 5(1): 7-14.
- มะสะดี มะแข็ง. (2560). **ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลฟิกฮ์ (ศาสนบัญญัติ) เรื่อง อิบาตะฮัยยามเจ็บป่วยในอิสลามโดยใช้บทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มัญชรา ธรรมบุศย์. (2545). **การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning)**. วารสารวิชาการ. 5(2): 11-17.
- มัธยมมาศ ด่านแก้ว. (2557). **การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์และสัตว์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มุฮัมมัด บินอิบรอฮีม บินอับดุลลอฮ์ อัต-ตุวายญีรีย. (2551). **มุคตะศ็อร อัล-ฟิกฮ์ อัล-อิสลามีย์ แพลโดย อันวา สาอู**. กรุงเทพฯ: สำนักงานความร่วมมือเพื่อการเผยแพร่และสอนอิสลาม อัล-ร็อบอะฮ์.

- มูนี่เราะฮฺ บินตุ อับดุลอะฆะฟุร. (2532) **อิสลามธรรมนุญแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- มูฮัมหมัดฟาร์กีญ อีแมตะซอ. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการปฏิบัติการละหมาด รายวิชาอิสลามศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. **วารสารอัล-อิกมะฮฺ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี**. 11(22): 187-201.
- มูฮัมหมัด สันหมาน. (2550). การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยธรรมในสุเราะฮฺอัลหุญรูด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยามีละห์ โต๊ะแมม. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานรายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา. **วารสารอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 10(1): 26-28.
- ยุทธนา เกื้อกุล. (2564). การจัดการศึกษาอิสลามในโรงเรียนของรัฐ: สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา. **วารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 12(1): 14-26.
- ยุรววัฒน์ คล้ายมงคล. (2545). การพัฒนากระบวนการการเรียนการสอนโดยใช้การประยุกต์แนวคิดการใช้แก้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2545). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ทองสุกนอก. (2547). ชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem-Based Learning) เรื่อง ทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชณี ภาเข็ม. (2543). การพัฒนาแผนการสอนเขียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนภูมิประสพการณ์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). **ปฏิบัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ. (2560). **หลักสูตรอิสลามศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546**. ยะลา: โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). **การคิด**. กรุงเทพฯ: ไอเดียเนสโตร์.

- วราภรณ์ ไทยมิตร. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- วันชัย แยมจันทร์ฉาย. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานกับการเรียนตามปกติ. วารสารวิชาการ. 5(2): 11-17.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิภา อุดมฉันท. (2544). การผลิตสื่อโทรทัศน์และสื่อคอมพิวเตอร์: กระบวนการสร้างสรรค์และเทคนิคการผลิต. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2549). ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 14 ที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. วารสารพุทธมัตต์. 1(2): 60-70.
- วีระ สุตสังข์. (2550). การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศศิธร ปักกาโล. (2558). การใช้ปัญหาเป็นฐานพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องระบบต่อมไร้ท่อ. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 วันที่ 3-6 กุมภาพันธ์ 2558 (หน้า 290-297). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). ระบบประกาศและรายงานผลการทดสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา (I-NET). [เว็บไซต์] เข้าถึงได้จาก <https://www.skprivate.go.th/group/detail/137>. [15 กรกฎาคม 2565].
- สนิสา การีซอ. (2552). แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแต่งกายตามบทบัญญัติศาสนาอิสลามของนักศึกษาหญิงมุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมนึก ภัทธิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สมบุญ จารุวรรณ. (2531). **สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา จังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย. (2542). **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมาย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- สามารถ บุญโยประการ. (2550). **ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขที่ ปฏิบัติงาน ที่สถานีนอนามัยในจังหวัดจันทบุรี**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สามารถ ภูพาดศรี. (2563). **การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยกระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ (PLC) โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่าย มัธยม) เรื่อง สถิติ**. มหาสารคาม: โครงการวิจัยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาริญา และสุม. (2560). **ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนรายวิชาชีววิทยาทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **แนวทางการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษาธิการ.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.
- สำนักวิจัย. (2553). **สังเคราะห์ขั้นตอนการใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย.
- สำลี รักสุทธี. (2553). **เทคนิควิธีการจัดการเรียนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุทธภา บุญแซม. (2553). **การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (7E)**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- สุธีรา แก้วบุญเรือง. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง กำหนดการเชิงเส้นการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อโปรแกรม GSP กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภามาส เทียนทอง. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมาลี หมดไธสง. (2554). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นอกห้องเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรีย์พันธุ์ พันธุ์ธรรม. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2550). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อดุลายิ ยูโน. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ สาระวิชาภาษาอาหรับ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 6 โรงเรียนอัสตอร์กีเยห์อิสลามียะห์ โดยการใช้การสอนแบบเทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อมรวิชช นาคทรพรพ. (2550). การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ “ซากอเลาะ กิดอ...เพื่อความป็นโรงเรียนของเราทุกคน”. กรุงเทพฯ: สถาบันรามจิตติ.
- อรมนัส วงศ์ไทย. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- อัสนันย์ อาลีกาแห. (2553). **ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมและมัธยมในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัศรอรอห์มาน จะปะกียา. (2560). **ตัดกรีจัญต์วบทะดีษในหนังสือสะบีล อัลมุฮตะดีนของชัยคุมุฮัมมัดซัดเป็น อับดุลลอฮ์ อัลบันญะรีย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อับดุลเลาะ การินา. (2551). **ศาสตร์แห่งอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ**. สงขลา: หาดใหญ่กราฟฟิก.
- อาซีซัน เกป็น. (2556). **สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อานูภาพ เลขะกุล. (2549). **การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)**. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารมณั เพชรชื่น. (2547). **เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษาาระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาหมัด มูดอ. (2557). **การพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรม สาระอัลหะดีษ โดยใช้หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อিবรอฮีม ณรงค์รักษาเขต. (2558). **ปรัชญาการศึกษาอิสลาม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: บันลือการพิมพ์.
- อิรฟัน หะยีมะ. (2560). **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อิสมาแอล หลีเส็น. (2557). **สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุทัยวรรณ สุระทิพย์. (2551). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หนังสือนิทานชาดกฉบับภาษาอังกฤษ**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- Akinoglu, O., and Tandogan, R. O. (2007). The Effects of Problem-Based Active Learning in Science Education on students' Academic Achievement, Attitude and Concept Learning. **Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education**. 3(1): 71-81.
- Al Asqalani, Ahmad Ibn Ali Ibn Hajar. (1985). **Fath al bary bi Sharh Sahih al Bukhariy**. [Web Blog]. Available <https://www.sifatufawa.com/en/hadith-collections-explanations/fath-al-baaree-explanation-of-saheeh-al-bukhaaree.html>. [26 June 2023].
- _____. (1994). **Ittihaf al mahrah**. Cairo: Dar al-Rayan li al-Turathtiba'ah al-Mushaf al sharif.
- Al-sakhawi and Muhammad Ibn Abdulrahman. (1414). **Al-maqasid al-hasans**. Cairo: Dar al-Arabi
- Al-Salafiyah. (n.d.). **Al-du' al-Lami' li Ahl al-Qarn al-Tasi**. Bairut: Maktabah al-hayah.
- Awaludin Burhana. (2021). Model Problem Based Learning (PBL) Untuk Meningkatkan Cara Berpikir Kritis Siswa di Sekolah Dasar. Seminar. **Seminar Nasional Hasil Riset dan Pengabdian ke-3III (SNHRP-III 2021) on 24th March 2021** (pp. 302-307). Indonesia: Universitas PGRI ADI BUANA Surabaya.
- Barrett, T. (2010). The problem-based learning process as finding and being in flow. **Innovations in Education and Teaching international**. 47(2): 165-174.
- Barrows H. and Tamblyn, R. M. (1980). **Problem-based learning: An approach to medical education**. New York: Springer.
- Delisle, R. (1997). **How to Use Problem-Based Learning in the Classroom**. Alexandria. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Dewi Lisnawati. (2019). **Penerapan Model Pembelajaran Problem based Learning (PBL) Dengan Media Gawai Terhadap Kemampuan Penalaran Peserta Didik kelas x pada Materi Hukum-Hukum Dasar kimia di SMA SPKD 7 Depok Tahun Ajaran 2019-2020**. Jakarta: Indonesia.
- Hesterberg. (2005). Evaluation of a problem-base learning practice course: DoSelf-efficacy critical thinking, and assessment skills improve. **Dissertation Abstracts International**. 66(1): 347.

- Hung, W. Jonassen, D. H., and Liu, R. (2008). Problem-based learning. **Handbook of research on educational communications and technology**. 3(1): 485-506.
- Irnawati Habib. (2021). Penerapan Model Problem Based Learning Untuk Meningkatkan Hasil Belajar Pendidikan Agama Islam Siswa Sekolah Dasar. **Jurnal Pendidikan Guru Madrasah Ibtidaiyah**. 4(2): 81-88.
- Ninin Dwi Novita, Muhammad Nur Hadi, and Syaifullah. (2019). Efektivitas model problembased learning pada pembelajaran Pendidikan agama islam dalam meningkatkan motivasi belajar di SMA negeri 1. **Jurnal Al-Murabbi**. 4(2): 165-176.
- Schmidt, H. G. (1983). Problem-Based Learning: Rationale and Description. **Medical Education**. 17(1): 11-16
- Shams al-Din. (n.d.). **Fath al-Mughith Sharh Alfiyah al-hadith**. Madinah al-Munawwarh: al-Maktabah
- Zainuddin Abdurrahim bin al Husain. (2002). **Sharah alfiyah al-Iraqiy Juz 2**. Bayrut: Daar al-kutub al Ilmiyyah.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์ จารุ, 2552: 149)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนน

n แทน จำนวนนักเรียน

1.2 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 104)

$$p = \frac{f \times 100}{n}$$

p แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{x}$ แทน คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

n แทน แทนจำนวนนักเรียน

$\sum$ แทน ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรง โดยความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC) ใช้สูตร (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555: 122)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 การวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และทักษะคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 81)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p แทน ระดับความยาก
 R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

2.3 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการท่องจำอัลกุรอานโดยใช้สูตร KR20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 85)

$$r_u = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_u แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
 n แทน จำนวนข้อในแบบทดสอบ
 p แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
 q แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2.4 การเปรียบเทียบค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนโดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{d}}{\frac{Sd}{\sqrt{n}}}$$

เมื่อ t แทน เป็นสถิติทดสอบ t

$\bar{d}$ แทน ผลต่างเฉลี่ยของคู่คะแนน (เอาหลังเรียนลบก่อนเรียน)

Sd แทน เป็นส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนคู่คะแนนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $df^* = n-1$

3. การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบค่าที (Pair simple t-Test) โดย $df = n-1$

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t หมายถึง ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D หมายถึง ผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n หมายถึง กลุ่มตัวอย่างหรือคู่คะแนน

ภาคผนวก ข
ค่า IOC ที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

ค่า IOC ที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. ค่าความเหมาะสมและความสอดคล้อง (IOC) องค์กรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษา ตอนกลางปีที่ 2

รายการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) สารการเรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2) เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3) การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมิน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4) เนื้อหากับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5) กิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6) กิจกรรมการเรียนการสอนกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7) กิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8) การประเมินผล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9) การประเมินผลกับกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10) สื่อการเรียนการสอนกับกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

2. ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียน
ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ข้อที่ 1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 4	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 9	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 10	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 12	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 13	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 14	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 18	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 21	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 22	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 25	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

3. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ข้อที่ 1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ข้อที่ 27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

4. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนต่อแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้น อีسلامศึกษาตอนกลางปีที่ 2

รายการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) เนื้อหาน่าสนใจและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2) นักเรียนชอบเรียนรายวิชาที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3) บรรยากาศในห้องเรียนทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4) บรรยากาศการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5) สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7) การจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8) การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

รายการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
9) กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานและมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักเรียนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้
  - 1) เรื่อง ผู้ลี้ภัย (أَتَدْرُونَ مَا الْمُؤْمِنُونَ)
  - 2) เรื่อง หลักระฐาที่สมบูรณ์ (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ)
  - 3) เรื่อง การลักขโมย (لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يُسْرِقُ الْبَيْضَةَ)
  - 4) เรื่อง การอิจฉาริษยา (إِيْتَاكُمْ وَالْحَسَدَ)
  - 5) เรื่อง การนินทาว่าร้าย (ذُكِرَ بِكُمْ أَسْمَاءُ بَنَاتٍ لِّأَخِيكُمْ)
2. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2
4. แบบสอบถามความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

QR Code

แสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบทักษะคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2

ข้อที่	ค่าความยากง่าย		ค่าอำนาจจำแนก		สรุปผล
	ค่าที่ได้ (p)	ความหมาย	ค่าที่ได้ (r)	ความหมาย	
1	0.40	ค่อนข้างยาก	0.48	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
2	0.47	ปานกลาง	0.49	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
3	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.41	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
4	0.67	ปานกลาง	0.45	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
5	0.43	ปานกลาง	0.40	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
6	0.50	ปานกลาง	0.51	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
7	0.57	ปานกลาง	0.38	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
8	0.40	ค่อนข้างยาก	0.61	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
9	0.47	ปานกลาง	0.41	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
10	0.47	ปานกลาง	0.47	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
11	0.43	ปานกลาง	0.44	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
12	0.50	ปานกลาง	0.36	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
13	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.39	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
14	0.27	ค่อนข้างยาก	0.48	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
15	0.50	ปานกลาง	0.45	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
16	0.60	ปานกลาง	0.44	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
17	0.60	ปานกลาง	0.56	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
18	0.37	ค่อนข้างยาก	0.44	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
19	0.50	ปานกลาง	0.39	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
20	0.23	ค่อนข้างยาก	0.37	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
21	0.50	ปานกลาง	0.56	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
22	0.40	ค่อนข้างยาก	0.39	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้

ข้อที่	ค่าความยากง่าย		ค่าอำนาจจำแนก		สรุปผล
	ค่าที่ได้ (p)	ความหมาย	ค่าที่ได้ (r)	ความหมาย	
23	0.60	ปานกลาง	0.69	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
24	0.50	ปานกลาง	0.43	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
25	0.57	ปานกลาง	0.66	จำแนกได้พอใช้	นำไปใช้ได้

แบบทดสอบทักษะคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเป็น 0.96

2. ความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2

ข้อที่	ค่าความยากง่าย		ค่าอำนาจจำแนก		สรุปผล
	ค่าที่ได้ (p)	ความหมาย	ค่าที่ได้ (r)	ความหมาย	
1	0.53	ปานกลาง	0.74	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
2	0.57	ปานกลาง	0.81	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
3	0.50	ปานกลาง	0.67	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
4	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.61	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
5	0.57	ปานกลาง	0.76	จำแนกได้พอใช้	นำไปใช้ได้
6	0.50	ปานกลาง	0.49	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
7	0.57	ปานกลาง	0.43	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
8	0.57	ปานกลาง	0.52	จำแนกได้ดี	นำไปใช้ได้
9	0.53	ปานกลาง	0.85	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
10	0.57	ปานกลาง	0.76	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
11	0.53	ปานกลาง	0.86	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
12	0.57	ปานกลาง	0.79	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
13	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.72	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
14	0.53	ปานกลาง	0.69	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
15	0.53	ปานกลาง	0.83	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
16	0.60	ปานกลาง	0.71	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้

ข้อที่	ค่าความยากง่าย		ค่าอำนาจจำแนก		สรุปผล
	ค่าที่ได้ (p)	ความหมาย	ค่าที่ได้ (r)	ความหมาย	
17	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.41	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
18	0.53	ปานกลาง	0.62	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
19	0.57	ปานกลาง	0.71	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
20	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.79	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
21	0.53	ปานกลาง	0.97	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
22	0.57	ปานกลาง	0.55	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
23	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.44	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
24	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.79	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
25	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.58	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
26	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.41	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
27	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.53	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
28	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.42	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
29	0.57	ปานกลาง	0.68	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้
30	0.53	ปานกลาง	0.46	จำแนกได้ดีมาก	นำไปใช้ได้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษา ตอนปลายปีที่ 2 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.96

- ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (>24)	0	0	30	66.7
ระดับปานกลาง (18-24)	0	0	15	33.3
ระดับต่ำ (<18)	45	100.0	0	0
Mean (S.D.)	7.58 (2.56)		24.98 (4.01)	
Minimum, Maximum	3, 13		18, 30	

4. ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษ

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t-Test	p-Values
ก่อนเรียน	45	7.58	2.56	-29.94	<0.001
หลังเรียน	45	24.98	4.01		

5. ผลการทดสอบทักษะคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ทักษะการคิดวิเคราะห์	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดีมาก 20-25	0	0	26	57.8
ระดับดี 18-19	0	0	8	17.8
ระดับปานกลาง 15-17	0	0	6	13.3
ระดับต่ำสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 12-14	0	0	5	11.1
ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0-11	45	100.0	0	0.0
Mean (S.D.)	5.20 (2.63)		20.78 (4.16)	
Minimum, Maximum	0, 10		12, 25	

6. ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบผลทักษะการคิดวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t-Test	p-Values
ก่อนเรียน	45	5.20	2.63	-29.18	<0.001
หลังเรียน	45	20.78	4.16		

7. ผลการทดสอบทักษะคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

รายการแสดงความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาที่มีความน่าสนใจและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.78	.60	มากที่สุด
2. นักเรียนชอบเรียนรายวิชาที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.64	.68	มากที่สุด
3. บรรยากาศในห้องเรียนทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.76	.53	มากที่สุด
4. บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	4.56	.69	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของนักเรียน	4.80	.55	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้	4.69	.56	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.73	.54	มากที่สุด
8. การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.58	.72	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความสุขสานและมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม	4.93	.33	มากที่สุด
10. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักเรียนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.64	.61	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.71	.18	มากที่สุด

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าอิสระ

ที่ อว ๐๖๓๘/๓๓๓๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐

๓ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบประเมินความสอดคล้องของทักษะการคิดวิเคราะห์	จำนวน ๓ ชุด
	๒. แบบประเมินความสอดคล้องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน ๓ ชุด
	๓. แบบวัดประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฯ	จำนวน ๓ ชุด
	๔. แบบประเมินความสอดคล้องของความพึงพอใจ	จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนายอำมาตี เหมและ รหัสนักศึกษา ๗๓๖๔๙๖๐๑๐ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้ดำเนินการจัดทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๒

ในการนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านกรวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัปดุลฮากีม เอ็งปียา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซิมซู สาอุ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา เกื้อกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ จันทร์ตนา)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ ๗๓๖๔ ๙๖๒๖

โทรสาร ๐ ๗๓๖๔ ๙๖๒๗

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : info.saraban@yru.ac.th

ผู้วิจัย

นายอำมาตี เหมและ

โทรศัพท์ ๐๖๕ ๐๖๕ ๓๑๓๒

Email : ๗๓๖๔๙๖๐๑๐@yru.ac.th

ที่ อว ๐๖๓๘/๓๗๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐

๓ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้รับใบอนุญาต/ผู้จัดการ/ผู้อำนวยการ โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินความสอดคล้องของทักษะการคิดวิเคราะห์	จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบประเมินความสอดคล้องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบวัดประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฯ	จำนวน ๑ ชุด
๔. แบบประเมินความสอดคล้องของความพึงพอใจ	จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายอำมาตี เหมและ รหัสนักศึกษา ๗๓๖๔๙๖๐๑๐ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้ดำเนินการจัดทำการศึกษาอิสระเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๒

ในการนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จึงขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๒ ในโรงเรียนของท่าน ดังเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ จันทร์ธนา)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ ๗๓๒๙ ๙๖๒๖

โทรสาร ๐ ๗๓๒๙ ๙๖๒๗

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : info.saraban@yru.ac.th

ผู้วิจัย

นายอำมาตี เหมและ

โทรศัพท์ ๐๖๕ ๐๖๕ ๓๑๓๒

Email : ๗๓๖๔๙๖๐๑๐@yru.ac.th

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อหน่วยงานที่ทำการทดลองเครื่องมือ

รายชื่อหน่วยงานที่ทำการทดลองเครื่องมือ

โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ

762 ถนนสีโรรส ตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000

ภาคผนวก ช
รายชื่อหน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระ

รายชื่อหน่วยงานที่ทำการทดลองเครื่องมือ

โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ

762 ถนนสีโรรส ตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000

ภาคผนวก ซ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. **ชื่อและชื่อสกุล** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮากัม เอ็งปียา
วุฒิการศึกษา Ph.D. Education (Educational Administration)
International Islamic University Malaysia, Malaysia
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

2. **ชื่อและชื่อสกุล** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซิมซู สาอุ
วุฒิการศึกษา Ph.D. Education (Educational Administration)
International Islamic University Malaysia, Malaysia
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

3. **ชื่อและชื่อสกุล** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา เกื้อกุล
วุฒิการศึกษา ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อและชื่อสกุล	นายอำมาตี เหมและ
วัน เดือน ปี เกิด	9 มกราคม 2535
ที่อยู่ปัจจุบัน	871 ถนนสีโรรส ตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ Islamic Institute of Translation ประเทศสาธารณรัฐชูดาน พ.ศ. 2562 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูภาษาอาหรับ และกรรมการสภาบริหาร โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ

